

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorální a spirituální teologie

Zdeňka Svobodová

Pastorace dětí a mládeže
ve farnosti Jedovnice,
historie, současnost a budoucí směřování

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

Obor: Křesťanská výchova
Zaměření: Pastorální teologie

OLOMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Palackého univerzitě v Olomouci v knihovně Cyrilometodějské teologické fakulty, katedra Pastorální a spirituální teologie a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne 31. března 2012

.....
Zdeňka Svobodová

Děkuji ThLic. Michalu Umlafovi za cenné rady a připomínky v průběhu psaní mé diplomové práce. Také děkuji všem bývalým kaplanům, ThLic. Václavu Trmačovi a farníkům jedovnické farnosti, kteří mi poskytli potřebné informace a svá svědectví.

OBSAH

Obsah	4
Úvod	7
1 Definování pastorační péče	8
1.1 Pojmy pastorage, pastorační, pastýř	8
1.3 Poslání pastorage	9
1.4 Pastorage mládeže	10
2 Charakteristika pastorage	11
2.1 Předpoklady pastorage.....	11
2.2 Analýza současného stavu společnosti.....	11
2.2.1 Společnost 21. století.....	11
2.2.2 Sekularizace.....	12
2.2.3 Vliv sdělovacích prostředků.....	13
2.3 Nezbytné prvky pastorační práce	14
2.4 Pastorage ve farnosti, pastorační plán	14
2.5 Pastorační péče a liturgické slavení	15
3 Pohled do historie a současnosti pastorage	17
3.1 Pastorage v padesátých a šedesátých letech minulého století	17
3.2 Celospolečenská situace v letech 1968-1989	18
3.3 Salesiánské prázdninové pobyty – chaloupky.....	19
3.4 Oslavy 1100. výročí smrti sv. Metoděje	21
3.5 Svatořečení Anežky České.....	21
3.6 Celospolečenská situace po roce 1989.....	22
3.6.1 Změny ve společnosti po roce 1989.....	22
3.6.2 Svoboda a zodpovědnost.....	23
3.6.3 Návštěva papeže Jana Pavla II. a potřeba nové evangelizace ...	23
4 Historie pastorační činnosti v jedovnické farnosti	25

4.1	Pastorační činnost v letech 1948-1989.....	25
4.1.1	Nástup a působení P. Františka Vavříčka ve farnosti.....	25
4.1.2	Osmdesátá a devadesátá léta	26
4.1.3	Působení kaplanů ve farnosti.....	27
4.1.3.1	Výčet kaplanů.....	27
4.1.3.2	Manželská spolča	28
4.1.3.3	Oslava 100 let od úmrtí Dona Boska	28
4.1.3.4	Ministrantské schůzky.....	28
4.2	Svědectví pamětníků	29
4.2.1	Svědectví bývalých kaplanů.....	29
4.2.2	Svědectví kněží - rodáků	35
4.2.3	Svědectví farníků.....	37
4.2.4	Osobnost faráře a farní hospodyně.....	42
5	Příklady pastorační práce s dětmi ve farnosti.....	46
5.1	Výuka náboženství v mateřských školách	46
5.2	Farní víkendy.....	46
5.3	Dětské poutě.....	49
5.4	Zahradní slavnosti	49
5.5	Kočárkonožičkový výlet.....	50
5.6	Prázdninové pobyty prarodičů s vnoučaty	50
5.7	Oslavy Dona Boska.....	51
5.8	Dětský karneval.....	51
5.9	Tříkrálová sbírka	52
5.10	Divadélko Sedmikrásek.....	52
5.11	Diecézní setkání dívek.....	53
6	Budoucnost farní pastorace	55
6.1	Pastorace otce Vavříčka – shrnutí a realita dnešních dnů	55
6.2	Problémy pastorace	55
6.3	Salesiánské metody pastorace	56

6.3	Výchovné cíle, hledání smyslu života.....	58
6.4	Konečný výchovný cíl.....	59
	Závěr.....	60
	Anotace.....	61
	Resumé	62
	Resume	63
	Literatura	65
	Články v periodikách.....	66
	Internetové zdroje.....	67
	Seznam příloh.....	68
	Přílohy	69

ÚVOD

Téma diplomové práce jsem si vybrala na základě svého zájmu o problematiku pastorační práce s dětmi a mládeží ve farnosti. Ráda pracuji s dětmi. Několik let působím jako katechetka ve farnosti a vidím, jak je potřeba děti z věřících rodin neustále formovat a motivovat, aby se jejich víra stávala zralější, aby dokázala obstát v současné sekularizované společnosti.

Nemalou roli při volbě tématu mé diplomové práce sehrála osobnost již zesnulého faráře Římskokatolické farnosti v Jedovnicích otce Františka Vavříčka, a zesulé hospodyně slečny Anny Pospíšilové. Tito lidé by neměli být zapomenuti, protože dílo, které po sobě zanechali, je hodno obdivu. Jejich mnohaletá každodenní trpělivá a pokorná služba církvi a zvláště pak dětem nemá obdoby. Oba dokázali v době, která nepřála rozvoji církve, téměř nemožné. Formovali mnoho mladých začínajících kněží, kteří ve farnosti působili jako kaplani. Dokázali motivovat farníky k tomu, aby se zapojovali do liturgie po 2. vatikánském koncilu, aby přiložili ruku k dílu, když se opravovaly a modernizovaly kostely a kaple ve farnosti. Vrcholným dílem P. Vavříčka byla v letech 1969-1971 stavba kostela v Senetářově. Plody jejich práce sklízí farnost až do dnešních dnů. Oni dokázali motivovat a formovat tehdejší děti natolik, že i v současné době je farnost živým společenstvím věřících, jak bude poukázáno dále.

V mé práci je také uvedeno několik svědectví farníků i bývalých kaplanů, která podtrhují pravdivost mého úvodního tvrzení. Svědectvím o tom, že farnost žije a naplňuje vizi otce Vavříčka, je činnost bývalého kaplana a současného faráře P. ThLic. Václava Trmače a sboru katechetů a dobrovolníků, kteří organizují život ve farnosti a pořádají různé akce pro dospělé i děti.

Jako cíl jsem si vytkla jednak seznámení se s historií pastorační práce ve farnosti, jednak zmapování současných aktivit. Také jsem se věnovala vizi pastorační práce do budoucna. K tomu jsem čerpala mnoho poznatků ze salesiánských metod práce s dětmi.

1 DEFINOVÁNÍ PASTORAČNÍ PÉČE

Pastorační péče je základní úkol církve. V českém jazykovém prostředí se pojem „pastorace“ a „duchovní správa“ nerozlišuje.

1.1 Pojmy pastorace, pastorační, pastýř

Pavel Ambros vidí pastorační činnost jako mnohotvárnou činnost celého církevního společenství, která je nasměrována ke spáse druhého člověka za podpory Ducha svatého. Slovy „pastorace, pastorační“ se tedy označuje všechno, co se týká činnosti církve. To jsou konkrétní a praktické činnosti a také to, co se týká „duchovní správy“, kterou vykonává kněz. Pod pojmem „duchovní správa“ si lze dovést činnost kněze ve farnosti. Boží plán spásy člověka se uskutečňuje obojím, to je jak pastorační, tak duchovní správou.¹

Základní úkoly církve definoval 2. vatikánský koncil. V jeho dokumentech čteme, že církev je vnitřně spojena s Bohem, má zviditelňovat Boha, a proto má působit tak, aby všichni lidé dosáhli v Kristu jednoty. Níže uvádím několik citátů, které o těchto základních úkolech církve hovoří.

„Církev je totiž v Kristu jakoby svátost neboli znamení a nástroj vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva.“²

„Církev má působit k tomu, aby všichni lidé, když jsou dnes těsněji spojeni různými pouty společenskými, technickými a kulturními, dosáhli také plné jednoty v Kristu.“³

„Je přece úkolem církve, aby zpřítomňovala a činila jakoby viditelným Boha Otce a jeho vtěleného Syna.“⁴

„Církev je přítomna už zde na zemi a složena z lidí, členů pozemské obce; ti jsou povoláni k tomu, aby už v dějinách lidského pokolení vytvořili rodinu Božích dětí, která má neustále růst až do příchodu Pána“⁵

---

¹Srv. AMBROS, P. *Pastorační teologie I. Fundamentální pastorační teologie*. Olomouc : Burget, 2000, s. 5.

² LG1, s. 37.

³ LG1, s. 37.

⁴ GS21, s. 198.

⁵ GS40, s. 213.

V katolické církvi hovoříme o kněžích jako o pastýřích farního společenství. Jak čteme v Janově evangeliu v textu o dobrém pastýři, sám Ježíš Kristus se nazývá pastýřem.

V iEncyklopedii.cz se uvádí, že slovo pastýř pochází z *latinského slova pastor*. V *Písmu svatém se tak obrazně nazývají králové a představení (Jer 23,1nn, Ez 34,1nn). Nejvyšším pastýřem je Bůh (Gn 49,24, Ž 23) a Ježíš je dobrý pastýř, jenž dává život za své stádo (Lk 15,3nn, Jan 10,11nn). Rozšířením pak byl tento výraz vztažen na biskupy jako představené křesťanských společenství.*⁶

V Teologickém slovníku Karla Rahnera se dočteme, že *pastýř a stádo jsou v Izraeli a v Novém zákoně běžné a důležité obrazy, jež popisují vztah Boha k jeho lidu jako osobní, starostlivý a záchranný.*⁷ Dnes je tento obraz těžko použitelný, protože výrazem „stádo“ bývá označována tupá, shora řízená masa.⁸

V katolické církvi se pod pojmem pastorage rozumí péče a doprovázení lidí ve víře a v prožívání celého života. Podle Aleše Opatrného *je to takové jednání s člověkem, ve kterém ho respektujeme v jeho jedinečnosti, přistupujeme k němu z pozice věřících křesťanů, doprovázíme ho v jeho obtížích, nemoci, utrpení či umírání a pomáháme mu k lidsky důstojnému zvládnutí jeho životní situace včetně smrti, a to na jemu dostupné úrovni víry s perspektivou jejího možného rozvoje.*⁹

1.3 Poslání pastorage

Když se tedy církev zabývá lidmi v jejich konkrétních životních podmínkách, je to pastorage. Z inspirace evangelia je toto působení církve jak interní, tak externí. Interním působením rozumíme pastorage věřících v užším slova smyslu. Externím působením je míněna jednak péče o obecné blaho, jednak péče o ty, kdo stojí na okraji církve. Pastorage je starost o věřící v určité dějinné situaci, v určité zemi, v určitých kulturních a historických souvislostech. Jejím posláním je řešit konkrétní problémy konkrétních lidí ve světle a síle evangelia.¹⁰

Z výše uvedeného vyplývá, že pastorage se dotýká veškeré činnosti církve, protože nic v církvi není bez pastoračního dopadu. Ale pozor, všichni, kdo v církvi něco konají, nejsou kompetentní zaujímat stanoviska. Nestačí totiž být

---

⁶ KARMElitáNSKÉ NAKLADATELSTVÍ. *iEncyklopedie.cz* [online]. Praha : 2007 [cit. 2012-03-31].

Dostupné z: <http://www.iencyklopedie.cz/pastyr/>.

⁷ RAHNER, K. *Teologický slovník*. Praha : Zvon, 1996, s. 236.

⁸ Tamtéž, s. 236.

⁹ OPATRŇ, A. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích. I* [online]. České Budějovice : 2002 [cit. 2012-03-31].

Dostupné: <http://eamos.pf.jcu.cz/>.

¹⁰Srv. OPATRŇ, A. *Pastorage v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 9.

činný v církvi, aby člověk mohl hovořit do pastoračních otázek. Na všech organizačních stupních církve může úkol pastýře Božího lidu zastávat pouze kněz.¹¹

1.4 Pastorace mládeže

Pastorace mládeže (věk od 14 do 30 let) je záležitostí celé církve. Jejím úkolem je pomáhat mladému člověku klást si otázky a napomáhat mu nacházet na ně správné odpovědi. Jednou z důležitých metod je oslovování mládeže skrze již formované mladé lidi.¹² Mládež totiž hledá skutečné životní hodnoty, především pravdu a lásku a dnešní výchovný systém jí v tom nepomáhá. Výchova ve školách se soustřeďuje na předávání informací a neklade si za cíl vést mládež k vyšším hodnotám.¹³ *Církev by měla být pro mladé lidi domovem, kde se mladý člověk cítí přijat i přes svou odlišnost a často i kritičnost.*¹⁴

---

¹¹ GÓRECKI, E. *Církev se uskutečňuje ve farnosti*. Olomouc : Matice cyrilometodějská s.r.o., 1996, s. 92.

¹² Srv. Sekce pro mládež ČBK. *Pastorační plán sekce pro mládež ČBK* [online]. Praha : 2002 [cit. 2012-03-31], s. 14-15. Dostupné z: <http://tisk.cirkev.cz/vyhledavani/>.

¹³ Srv. tamtéž, s. 10-11.

¹⁴ Srv. tamtéž, s.16.

2 CHARAKTERISTIKA PASTORACE

Proto, aby mohla být pastorec dobře vykonávána, je třeba znát charakter pastorec, její prostředky i cíle. Je nutno se seznámit také s celospolečenskou situací, s tím, co ovlivňuje člověka. S těmito informacemi je potom možné začít samotnou pastorec vykonávat.

2.1 Předpoklady pastorec

*Když mluvíme o pastorec, nemáme na mysli jen dílčí úseky pastorec, jako je péče o nemocné, udílení svátostí nebo duchovní vedení, ale máme na mysli pastorec v intencích 2. vatikánského koncilu, všech jeho konstitucí a dekretů. Pastorec tedy musí znát problémy a očekávání lidí, odpověď evangelia, směr cesty, po níž máme lidi doprovázet, a metody, kterými realizuje své úkoly.¹⁵ Dále je třeba přihlídnout k sociální a osobní situaci lidí. To znamená dobře znát prostředí, ve kterém má pastorec probíhat, protože jiné jsou požadavky na pastorec na městském sídlišti, jiné v pohraničí, jiné požadavky má venkov. Jinak by měla probíhat pastorec dětí, jinak studentů, jinak starých, rozvedených či konvertitů. K tomu je potřeba dobře znát současnou teologii, koncilní texty i pokoncilní dokumenty. Ze znalosti těchto dokumentů potom vyplývá dobrá znalost odpovědí církve na problémy věřících. Když budeme analyzovat minulost a současnost, poznáme, jací jsme, co nás ovlivňuje, co nás obohacuje nebo co nás zatěžuje. Z tohoto poznání konkrétního života církve, ze zpracování analýz se odvíjí poznání, po jakých cestách je třeba se vydat. Až na konci celého procesu můžeme stanovit praktická pastorační opatření. Shrnuto: *Potřebujeme v církvi dobře poznat, kdo jsme, kam jdeme, kam chceme jít a co máme udělat pro to, abychom poznáním směrem jít mohli. Toto všechno však ještě není pastorec, to jsou její předpoklady.¹⁶**

2.2 Analýza současného stavu společnosti

Analýzovat současný stav společnosti je jeden z hlavních předpokladů pastorec. Bez toho by se mohla veškerá snaha minout účinkem.

2.2.1 Společnost 21. století

Ve světě blahobytu, a následkem toho také v ostatních společensko-politických poměrech, byl význam náboženství odsunut na pokraj složek nové společnosti a hledisek, které se považují

---

¹⁵ OPATRŇY, A. *Pastorec v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 9.

¹⁶ Tamtéž, s. 10.

za podstatné pro sociální život. Pro mladé lidi, zvláště pro ty, kteří žijí v tomto klimatu, otázka po Bohu není důležitá a náboženská terminologie (spása, hřích, víra, budoucnost) ztratila svou významovou náplň.¹⁷

Blahobyt nás ovlivňuje víc, než si dokážeme představit. Naše kultura je kulturou okamžitých výsledků, okamžitého úspěchu a okamžitého uspokojení. Nedostatek trpělivosti a vytrvalosti je charakteristický pro dnešní společnost. Člověku záleží na dlouhém životě, dobrém zdraví a úspěchu. Touží po dokonalém životě, který by byl zbaven všech problémů a těžkostí. Nepotřebuje poznávat Boha, netouží po svatém životě, po schopnosti správně se rozhodovat. Společnost má zaběhnuté stereotypy, které člověk využívá. Nemá práci - zaregistruje se na úřadu práce a dostane některou ze sociálních dávek; onemocní - jde k lékaři, dostane léky i řádnou nemocniční péči; dostal se na okraj společnosti – Charita se o něj postará. V dřívějších dobách byl život daleko těžší než ten náš. Dokud lidé neměli vymoženky moderní medicíny, trápily je nemoci a mnohdy se nedožili ani dospělosti. Ti, kteří náhodou dospělosti dosáhli, museli celý život těžce pracovat, aby přežili. Upínali se proto k tomu, jaký bude život v nebi. Byli přesvědčeni, že i ty nejlepší okamžiky jejich života na zemi nejsou nic proti tomu, co je čeká v nebi. Život vnímali jako přípravu na život věčný, který pro ně Bůh připravil v nebi.

Blahobyt, ve kterém žijeme, je součástí prostředí, do něhož jsme se narodili. Připadá nám naprosto normální natočit si vodu z kohoutku nebo jít na nákup do supermarketu. Když si ale uvědomíme, jak na jiných místech naší planety žijí lidé, pochopíme, že to až tak normální není. Životem v blahobytu jsme zpohodlněli a Boha vyhledáváme jen tehdy, když je naše pohodlí ohroženo.

Mnoho křesťanů i dnes na různých místech Země trpí pro svoji víru. Také lidé v naší vlasti ještě před dobou nedávno minulou pro svoji víru trpěli. Dnešní mladý člověk může jen těžko pochopit rozsah tohoto pronásledování. V současné době se *počet systematicky pronásledovaných křesťanů odhaduje asi na sto milionů¹⁸*. Tito lidé, stejně jako my, chtěli prožít spokojený život. Také měli své rodiny a přátele.

2.2.2 Sekularizace

Sekularizace znamená proces postupného mizení náboženství z veřejného prostoru. Klesá počet věřících a také se snižuje vliv církví na společnost. V naší západoevropské kultuře nenachází náboženská nabídka prostor, ve kterém by se

¹⁷ 23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*. Praha : Portál, 1992, s. 37.

¹⁸ TEREZIE. *Pronásledování křesťanů v dnešní době* [online]. Gloria.tv : 2011 [cit. 2012-03-31].

Dostupné z: <http://gloria.tv/?media=214318/>.

mohla srozumitelně projevit. Víra je považována za čistě soukromou záležitost, nemá místo ve školách, na pracovištích ani ve veřejném prostoru. Také mladí věřící svou víru prožívají na rovině čistě osobní a do skutečného života ji nezapojují. Nemají zájem se veřejně prezentovat jako křesťané, nechtějí se aktivně zapojovat do života farnosti ani se podílet na liturgii.¹⁹ *Pro mladé lidi existuje velmi silné pokušení stáhnout se do soukromí a oddat se konzumnímu způsobu života. U většiny existuje nedůvěra, že je možné vykonat něco hodnotného a trvalého.*²⁰

V současné době jsou k dispozici předběžné výsledky sčítání lidu z roku 2011. Ve srovnání se sčítáním v letech 2001 a 1991 klesá v naší republice počet věřících, kteří se hlásí k Církvi římskokatolické, i těch, kteří se hlásí k ostatním křesťanským církvím. 4,77 milionu lidí při sčítání nevědlo, v co věří, což je oproti 901 tisícům z předcházejícího sčítání veliký nárůst.²¹ V příloze č. 1 je dobře patrný pokles počtu věřících.²²

2.2.3 Vliv sdělovacích prostředků

Sdělovací prostředky patří mezi hlavní nástroje vlivu na společnost. Ve snaze zvýšit sledovanost a zisky se často pohybují na hranicích etiky. V běžných zprávách se často dozvídáme o korupci a zpronevěrách. Aféry se zveličují a tyto časté negativní zprávy působí rozladění mezi lidmi a posilují jejich pocit bezmoci.²³ Sdělovací prostředky by měly přispívat k tomu, aby se člověk stával lepším, aby duchovně zrál, aby si uvědomoval svoji lidskou důstojnost a odpovědnost za sebe sama i za své blízké. Je velmi důležité, aby informační technologie respektovaly lidskou důstojnost člověka.²⁴

*Pastorální instrukce o sdělovacích prostředcích Communio et Progressio vysvětluje, že sdělovací prostředky jsou povolány ke službě lidské důstojnosti tím, že pomáhají lidem, aby dobře žili a byli aktivní ve společnosti. Povzbuzují muže a ženy, aby si uvědomovali svou důstojnost, aby pronikali do myšlenek a citů ostatních, aby rozvíjeli smysl pro vzájemnou zodpovědnost a aby rostla jejich osobní svoboda, respektování svobody druhých a schopnost dialogu. Sdělovací prostředky mají nesmírnou moc napomáhat lidskému štěstí a přispívat k jeho naplnění.*²⁵

¹⁹ Srv. 23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*. Praha : Portál, 1992, s. 38.

²⁰ Tamtéž, s. 91.

²¹ WIRNITZER, Jan. *Hlavní výsledky ze sčítání lidu a srovnání s minulostí* [online]. Praha : 15. 12. 2011 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/>

²² Český statistický úřad. *Obyvatelstvo podle náboženské víry podle velikostních skupin obcí* [online]. Praha : 2012 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/>, statistická tabulka - viz.příloha 1, s. 69.

²³ Srv.23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*, Praha : Portál, 1992, s. 91.

²⁴ Srv. Papežská rada pro sdělovací prostředky, *Etika ve sdělovacích prostředcích* [online]. Praha : ČBK : 2000, s. 4 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: <http://tisk.cirkev.cz/vyhledavani/>.

²⁵ Papežská rada pro sdělovací prostředky, *Etika ve sdělovacích prostředcích*, Praha : ČBK, 2000, s. 5.

2.3 Nezbytné prvky pastorační práce

Je zapotřebí hledat to, co by prospělo růstu víry křesťanů, a podporovat službu křesťanů světu. Jsou některé prvky pastorační práce, které jsou pro pastorační práci nepostradatelné. Takovým důležitým prvkem je **osobní nasazení**. U každého vypadá jinak, jeho efekt je dán schopnostmi, věkem i sociálním postavením. Osobní nasazení je nezbytné prakticky u všech křesťanů, kterým na církvi záleží. Mělo by se projevit přímo ve farnosti nebo i mimo ni. Farnost je základní pastorační jednotka. Je zapotřebí v ní **zřídit duchovní ohniska** s několika stálými členy, kde by probíhaly speciální cyklické akce pro děti, rodiny, mládež i dospělé. Také je zapotřebí, aby se křesťané z různých farností setkávali a navzájem se povzbuzovali ve víře. Ideální je vidět život z víry konkrétních současníků na konkrétních příkladech. Jenže nadprůměrně zdatné osoby se málokdy ve farnosti vyskytují. Dalším důležitým prvkem pastorační práce je **duchovní doprovázení**. Tlak nevěřící společnosti na křesťana je stále větší, a tak je zapotřebí poučná a rozumějící asistence v obtížných životních zkouškách nebo při důležitých rozhodováních. Křesťan potřebuje podporu osobního růstu víry a zrání. Ovšem na druhou stranu je pravdou, že osob schopných kvalitního doprovázení není mnoho. Ale duchovního doprovázení nemusí být účasten pouze kněz. Z křesťanského Východu je známo, že v některých případech jsou schopni doprovázení i laici. Těm je třeba poskytnout vzdělání i důvěru k této službě. Nicméně každý křesťan potřebuje **vzdělávání v oblasti náboženství**, aby obhájil svou víru. Je to osobní potřeba člověka mít v harmonii náboženské znalosti s profesním i osobním růstem. Se vzděláváním se a svědectvím víry světu úzce souvisí **tolerance k jiným světovým názorům**. Křesťan musí být tolerantní, ale jeho tolerance musí vycházet z jasných osobních stanovisek a z přiměřené osobní jistoty. Dále je třeba mít na paměti, že církve není pouze společenství „svatých“, že je otevřena lidem na různých stupních lidské i duchovní zralosti, že je v ní i mnoho chybujících. Kdo není schopen tuto pravdu unést, ten se postupně z života církve vyděluje a přestává se s ní identifikovat.²⁶

2.4 Pastorační práce ve farnosti, pastorační plán

Farnost je nejmenší jednotkou církve, ve které se realizuje hlásání Slova, služba lásky, liturgie a společenství (martyria, diakonia, leiturgia a koinonia). Farnost je vymezena územím nebo cílovou skupinou, jako například vojáci,

²⁶ Srv. OPATRŇY, A. *Pastorační práce v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 34-37.

studenti atd. Pastorace je jeden z důležitých aspektů práce ve farnosti. Biskup svěřuje pastorační činnost farářům nebo tam, kde je nedostatek kněží, pastoračnímu asistentovi.

Aby pastorace ve farnosti neprobíhala chaoticky, je nanejvýš vhodné sestavit **pastorační plán**. Ten je nástrojem k prohlubování života farnosti, který zviditelňuje církev jakožto božsko-lidské společenství. Pastorační plán je psaný dokument, který má jednak krátkodobý horizont (např. rok, co a kdo bude dělat), jednak dlouhodobý horizont (nese vizi, na které se podílejí všichni farníci – kam chce farnost dojít, na čem chce pracovat). Není to jen výčet plánovaných akcí. Pastorační plán stanovuje cíle pastorace, hodnotí tyto cíle a vyvozuje poučení z předchozích chyb. Při jeho sestavování je především potřebné zajistit spolupracovníky kněze. Ten je povinen pečovat o formaci spolupracovníků v pastoraci, zejména těch, kteří jsou k této službě pověřeni kanonickou misí nebo dekretem. Farář je má podporovat, aby se účastnili formačních a vzdělávacích programů. Dále má dbát o vyhledávání a přípravu nových spolupracovníků. K realizaci výše uvedeného může farnost zřídit pastorační radu. **Dobře vedená pastorace napomáhá rozvíjet vztahy mezi člověkem a Bohem a také mezi lidmi navzájem.**

2.5 Pastorační péče a liturgické slavení

Důležitým středobodem farního života je slavení nedělní a sváteční bohoslužby. Služba Božímu slovu patří k předním úkolům každé pastorační služby ve farnosti. Tato služba má různé formy, především hlásání, které se uskutečňuje při slavení liturgie. K tomu je zapotřebí zaktivizovat dostatek laiků, kteří se zapojí jako lektoři při bohoslužbě slova, i dětí školního věku. Chlapci zastanou ministrantské povinnosti u oltáře a děvčata se mohou věnovat zpěvu ve farním sboru. Tito všichni a také ostatní věřící a děti školního věku by měli být vzděláváni a uváděni do křesťanského života. Pro rodiny s dětmi by neměla chybět nabídka dětských mší.

Nemělo by se zapomínat na ty, kdo se s vírou a křesťanstvím teprve seznamují a mají v úmyslu křesťanství poznat. Sem patří výuka náboženství ve školách a na farách, které se účastní i děti z rodin bez křesťanského zázemí. Dále do této oblasti patří podpora lidí, kteří si chtějí prohloubit víru, nebo lidí, kteří se do církve navracejí. Tato podpora spočívá v povzbuzování, ve vzdělávání a v doprovázení. V průběhu liturgického roku lze provádět ve školách i na veřejnosti aktivity spojené s křesťanskými svátky a tradicemi, kterými lze

zprostředkovávat poselství křesťanství všem. Jako příklad lze uvést mikulášské besídky, živý betlém, betlémské světlo, tříkrálovou sbírku, různé koncerty nebo v poslední době rozšiřující se projekt Noc kostelů. Součástí pastoračního plánu by měla být také spolupráce s Charitou, pomoc potřebným a projev solidarity formou podpory peněžních sbírek, jako je Svatopetrský halěř a jiné. Tyto aktivity by měly být zaměřeny jak dovnitř farního společenství, tak k lidem stojícím mimo církve. Schopnost naplnit tyto cíle nemůže stát pouze na osobě faráře, ale musí se opírat o členy farnosti. Tato činnost závisí na živosti farníků, jejich kvalitách a také na velikosti farnosti. Cílem pastorační péče není vytvořit ideální společenství dokonalých křesťanů, ale společenství, ve kterém se budou jednotliví členové vzájemně respektovat, budou se podílet na společném poslání církve a budou ochotně přijímat nově příchozí. Základem všeho je však vřelý vztah k Bohu a zralost víry každého jednotlivce.²⁷

---

²⁷ Srv. Královéhradecká diecéze. *Komentář k dlouhodobým cílům pastorační péče ve farnostech* [online]. Hradec Králové : 2011 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: <http://www.bihk.cz/pastorace/diecezni-pastoracni-plan>.

3 POHLED DO HISTORIE A SOUČASNOSTI PASTORACE

Pastorační činnost v každé době naráží na nějaké těžkosti spojené s klimatem a politickou situací ve společnosti. Těžkým obdobím bylo období socialismu. Ale i v té době se našli odvážní a obětaví lidé, kteří přes těžkosti a nebezpečí pronásledování pracovali s dětmi a mládeží.

3.1 Pastorce v padesátých a šedesátých letech minulého století

Doba těsně po druhé světové válce byla v některých diecézích dobou „pastorační euforie“. Mezi tyto diecéze patřila také diecéze brněnská.²⁸ Většinou šlo o seriózní snahy změnit styl pastorage podle potřeb doby a využít k tomu i inspirací ze zahraničí (např. vídeňského Pastoralamtu). V diecézích existovaly spolky založené v minulých desetiletích, ale tvořily se i nové spolky. Ovšem v padesátých letech min. století byla pastorační činnost značně omezována²⁹. Církvi bylo odepřeno jakékoliv vystupování v médiích, náboženství bylo prohlašováno za soukromou záležitost každého občana. Tomu ale bylo nutno rozumět tak, že z titulu náboženství a v rámci činnosti církve nebyl nikdo oprávněn vystupovat na veřejnosti (s výjimkou vystupování pod komunistickým diktátem – jako například u „mírových“ kněží), ale stát se do náboženských postojů občanů vměšoval, když např. nutil učitele a veřejné činitele k vystupování z církve nebo když veřejně známá účast na životě farnosti byla důvodem k nepřijetí na studia.³⁰

Stalo se, že občané v Československu po ukončení 2. světové války ve svobodných demokratických volbách zvolili stranu, která demokracii popírá, a tak se nepřímo své svobody vzdali. 38 % pro komunistickou stranu umožnilo provést komunistům v Československu v únoru 1948 puč, který by těžko byl možný, kdyby komunistická strana nebyla nejúspěšnější politickou stranou v posledních svobodných volbách před tímto pučem.³¹ Voliči tehdy nectili tu skutečnost, že pokusí-li se člověk realizovat svou svobodu bez ohledu na pravdu, bez respektu vůči ní, o svou svobodu nakonec přijdeme. Někdy se tak stane velice brzy, jak to ukázal vývoj událostí bezprostředně po volbách. Když člověk definuje svou svobodu jako „právo dělat si, co chce“, ohrožuje především sám sebe.³²

Církev v době, kdy byli u moci komunisté, byla pronásledována a systematicky šikanována. Všechny církve, nejen římskokatolická, byly

²⁸ OPATRŇY, A. *Pastorce v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 41.

²⁹ Tamtéž, s. 42.

³⁰ Tamtéž, s. 42.

³¹ DRÁPAL, D. *Hledání a jistota*. Praha : Nakladatelství KMS, 2006, s. 81.

³² Srv. tamtéž, s. 82.

pod státním dozorem. Část římskokatolických kněží se stala členy kolaborujícího sdružení *Pacem in Terris*. Zde se zavazovali spolupracovat při uplatňování socialistického společenského řádu. Většina kněží však do této organizace vstoupila z donucení, a tak byla naprosto pasivní. Kněží se stali zaměstnanci státu, stát jim vyplácel mzdu. Stát také vzal správu nad církevními stavbami – kostely. Tato situace trvá dodnes. Také věřící byli pronásledováni a šikanováni. Vyučování ve školách bylo omezováno. Veškerá pastorace se omezila na konání bohoslužeb. Víra se stala čistě soukromou záležitostí a lidé se báli veřejně k církvi hlásit. Až šedesátá léta přinesla mírné uvolnění poměrů, ale to se prakticky v církvi neprojevalo. *Péče o kostel, bohoslužba a většinou problematické vyučování náboženství byly jediným povoleným projevem farního života.*³³ Možnost oficiálně se teologicky vzdělávat byla pro laiky naprosto nemožná.

3.2 Celospolečenská situace v letech 1968-1989

Po zasedání ÚV KSČ, které probíhalo na přelomu let 1967/1968, došlo k částečnému uvolnění politických poměrů v naší vlasti. Toto období však trvalo velice krátkou dobu, do srpna 1968, kdy do tehdejšího Československa vtrhla okupační vojska Varšavské smlouvy, aby zabránila další demokratizaci společnosti a odpoutání se od Sovětského svazu. Následující období „normalizace“ je přímým pokračováním sovětského vojenského zásahu v noci z 20. na 21. srpna 1968, kterým byla česká společnost donucena přijmout „omezenou suverenitu“. To, co bylo vnímáno jako symbol lidské svobody, „pražské jaro“, bylo nahrazeno na začátku sedmdesátých let „normalizací“, symbolem okupace. „Normalizace“ začíná publikací a postupnou realizací instrukce Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po 13. sjezdu KSČ. Zde byl označen vnitřní nepřítel strany a společnosti. Každý z tehdejších členů Komunistické strany Československa (KSČ) musel před spolustraníky vyjádřit svůj postoj k vpádu okupačních vojsk.³⁴ *Klíčovou otázkou se stal souhlas nebo nesouhlas s invazí vojenských sil 21. 8. 1968. Lidé se stali vězni vlastního svědomí, s velmi rozšířeným ospravedlněním: „pro budoucnost našich dětí“. Společenský vzestup byl tím podmíněn a svázán s morální korupcí. Základní hledání správného chování ve vztahu k nepodmíněným požadavkům má náboženský a široce nenáboženský ráz.*³⁵ Společnost byla rozdělena na základě tohoto jediného kritéria (přihlášení se či distancování se od Poučení) do různých

³³ OPATRŇ, A. *Pastorace v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 43.

³⁴ Srv. AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev?* Velehrad : Refugium, 1999, s.39.

³⁵ Tamtéž, s. 55.

skupin. *Prověřený člen strany se mohl bezprostředně podílet na politické moci a ekonomických výhodách, nebo právě naopak. Propaganda byla nejostřeji zacílena na vnitřní opozici ve straně samotné, pak následovaly náboženství, emigrace, jiné mínění a cítění.*³⁶ *Člověk žijící v tomto systému je ovládán strachem, který plodí sobectví a kariérismus, vede ke stále obsáhlejšímu, samozřejmějšímu a obratnějšímu osvojování si různých forem vnějškového přizpůsobení jako jediného produktivního způsobu sebeobrany. Společnost je zcela proniknuta lhostejností, lidé propadají apatii, nezájmu o nadosobní hodnoty, nezájmu o své bližní, duchovní pasivité a depresi.*³⁷

V letech 1969-1985 vzrůstal význam jednotlivých pastýřů a „aktivistů“, kteří překonali zakořeněnou představu chápání křesťanství jako soukromé záležitosti. Od roku 1985 se v církvi projevují stále odvážnější známky církevního života, a to církve jako společenství. Tato společenství se snaží vycházet z nucené uzavřenosti.³⁸

3.3 Salesiánské prázdninové pobyty – chaloupky

Celé období totality bylo poznamenáno intenzivním útlakem církve a systematickým omezováním jejího působení ze strany státních orgánů. Vládnoucí stranou byl silně propagován ateistický světový názor. Věřící byli diskriminováni a pronásledováni, a tak většinou neměli odvahu přiznat se k víře. Činnost jednotlivých řeholních řádů a kongregací byla v roce 1950 zastavena. Představení řádů byli internováni a vězněni. Ostatní řeholníci byli po několika měsících internace převedeni do civilních zaměstnání nebo povolání na vojenskou pracovní službu. Pouze někteří kněží mohli působit v církvi, ale byli sledováni státní bezpečností, zda nevykonávají činnost, která by byla nebezpečná vládnoucí moci. K vykonávání kněžského povolání museli mít tzv. státní souhlas. Pokud se státní moci znelíbili, byl jim státní souhlas odebrán a potom pracovali jako běžní dělníci na stavbách, v zemědělství nebo se živili jinou podřadnou prací.³⁹ Ti, kteří unikli největšímu pronásledování a nedali se zastrašit, ať to byli řeholníci nebo laici, hledali možnosti a nejrůznější způsoby, jak by se dal rozvíjet život církve. Mezi těmito odvážlivci byli také salesiáni, kteří v různých městech naší republiky zakládali malé komunity studentů salesiánů.⁴⁰ Politický tlak v druhé polovině šedesátých let částečně polevil.

³⁶ AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev?* Velehrad : Refugium, 1999, s. 40.

³⁷ Tamtéž, s. 41.

³⁸ Srv. tamtéž, s. 80.

³⁹ Srv. VRACOVSKÝ, J. *Chaloupky*. Praha : Portál, 2002, s. 13.

⁴⁰ Srv. tamtéž, s. 15.

Nebylo možné ještě veřejně s mládeží pracovat, ale někteří bohoslovci z Litoměřic, kteří uvažovali o salesiánském zasvěceném životě, se sjížděli na faru do Petrovic u Kostelce nad Orlicí, kde absolvovali přednášky orientované na salesiánskou formaci.⁴¹

Po letech nesvobody přichází s rokem 1968 do společnosti nový duch. Události z jara tohoto roku přináší salesiánům velké naděje a odvahu začít znovu s prací s mládeží, prvně s chlapci. Salesiánští představení v naší zemi, P. Karel Tinka, P. František Míša, P. Josef Kubín aj., si uvědomili možnosti nové doby. P. František Míša začal koordinovat pro mladé lidi různé aktivity a pověřovat jimi své spolubratry. Tak se zrodilo chaloupkové dílo. Jednalo se o prázdninové pobyty chlapců a později i dívek, kteří byli vedeni v salesiánském duchu.⁴² *První prázdninové pobyty pod vedením P. Jaroslava Lanka se začaly uskutečňovat od roku 1969. Ve skromných podmínkách se každé léto obvykle konaly tři turnusy prázdninových kolonií, na každém z nich bylo asi 30 chlapců.*⁴³ Nová etapa v chaloupkovém díle nastává v roce 1974 po vysvěcení Karla Herbsta na kněze. Stává se jednou z jeho hlavních osobností. Jako mladý kněz a kaplan začal nejdříve působit v Mariánských Lázních a potom na Svaté Hoře. Zajímal se o místní ministranty a přemýšlel, co by pro ně mohl udělat. O letních prázdninách 1974 se zúčastnil první chaloupky. V lednu 1975, kdy působil jako kaplan na Svaté Hoře, byl zbaven státního souhlasu k výkonu duchovenské činnosti. Tehdy už byl v totalitním noviciátu salesiánské kongregace a na řadu let se stalo jeho hlavním posláním starat se o kluky ve věku 12-15 let.⁴⁴ Zájem o chaloupky rostl a nebylo v silách Karla Herbsta, aby všechny zvládal sám. Začali mu pomáhat i ostatní spolubratři, kněží a bohoslovci. Ale to už dorostli první absolventi chaloupkového díla, bylo jim už okolo 17 let, a tak mohli na chaloupkách vypomáhat. Tak se rodí první chaloupkoví pomocníci nesalesiáni, zvaní asistenti.⁴⁵ Karel Herbst byl koordinátorem vznikajícího díla. Nesl za ně zodpovědnost, o kterou se dělil s vedoucími jednotlivých chaloupek. Určoval týmy vedoucích a k nim rozděloval chlapce. Domlouval pro ně také vhodná místa pro prázdninový pobyt. Připravoval systém katechezí na každý den pobytu, takzvaná „témátka“, a předával je jednotlivým vedoucím ve formě jednoduché osnovy. Během roku udržoval kontakt s chlapci i asistenty a o prázdninách je

---

⁴¹ Srv. VRACOVSKÝ, J. *Chaloupky*. Praha : Portál, 2002, s. 14.

⁴² Srv. tamtéž, s. 16.

⁴³ Tamtéž, s. 17.

⁴⁴ Srv. tamtéž, s. 21.

⁴⁵ Srv. tamtéž, s. 22.

navštěvoval na jednotlivých chaloupkách. Z těchto návštěv vytvářel plán na další rok. Protože se ukázalo, že chlapecké chaloupky jsou pro hochy přínosem, začali salesiáni od roku 1977 organizovat také chaloupky pro děvčata.⁴⁶

Tato činnost salesiánů neunikla pozornosti tehdejší státní tajné bezpečnosti (StB). U mnohých organizátorů docházelo k domovním prohlídkám a výslechům. Ale dílo se po celou dobu totality stále rozvíjelo a trvá dodnes.

3.4 Oslavy 1100. výročí smrti sv. Metoděje

Cyriľometodějská tradice byla vždy významná pro svůj důraz na staroslověnskou literaturu a slovanskou kulturní vzájemnost. Po roce 1948 byly tendenční pokusy využít ji pro ideologické cíle komunistického režimu, vytvořit národní církev nezávislou na Římu. To vedlo k tvrdým střetům vládnoucích komunistů s církevními představiteli. Až v roce 1985, kdy se konaly na Velehradě oslavy 1100. výročí smrti sv. Metoděje, se projevila nejistota komunistického systému a ukázalo se silné spojení církve s papežem.⁴⁷ *Pout' se stala veřejným projevem přilnutí lidu ke křesťanské víře.*⁴⁸ *Vzrostl význam osoby kardinála Tomáška, pražského arcibiskupa, který se postupně stával symbolem společenské, kulturní a politické opozice. Všeobecně byl považován za nejvyšší morální autoritu.*⁴⁹

3.5 Svatořečení Anežky České

Anežka byla svatořečena 12. listopadu 1989. Za dalších pět dní se začala komunistická moc hroutit. Kanonizace Anežky byla jedním z témat na jednání mezi českou vládou a vatikánskou delegací na jaře 1989. Tehdy papežští diplomaté oznámili zakončení kanonizačního procesu české princezny. Komunističtí představitelé z toho jistě velkou radost neměli, ale nedělali takové problémy, jako tomu bylo v roce 1977, kdy byl svatořečen Jan Nepomuk Neumann. O jeho kanonizaci se u nás prakticky neinformovalo a ani zastoupení českých poutníků na svatořečení v Římě nebylo velké. V počátku příprav na Anežčino svatořečení se sice také uvažovalo, že účast bude spíše symbolická, že se omezí jen na pár autobusů. Je jistě zvláštní, že mocenské struktury nakonec souhlasily s tím, že mohlo do Říma vycestovat skoro deset tisíc lidí a byly

---

⁴⁶ Srv. VRACOVSKÝ, J. *Chaloupky*. Praha : Portál, 2002, s. 23.

⁴⁷ Srv. AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev? Velehrad : Refugium, 1999, s. 22.*

⁴⁸ Tamtéž, s. 43.

⁴⁹ Tamtéž, s. 44.

vypraveny i mimořádné vlaky a letadla. To se dá vysvětlit tím, že se pravděpodobně uvažovalo o tom, že svatořečení proběhne v Praze za přímé účasti papeže. Komunisté se oprávněně obávali podobného vývoje, jaký přinesla návštěva Jana Pavla II. v roce 1979 v Polsku. Ta aktivizovala polské věřící i veřejnost. Proto bylo jednodušší povolit vycestování několika tisícům lidí než zažít podobnou zkušenost jako na Velehradě v roce 1985. Tato pouť přerostla do legendární protikomunistické manifestace. Navíc se kanonizace konala ve změněné mezinárodní situaci, která byla dána gorbačovskými reformami. Jedním z hlavních organizátorů poutě byl František Reichel starší. Protože byl zájem o pouť obrovský, rozhodl se arcibiskup Tomášek ustavit Výbor pro přípravu poutě do Říma, kde obětavě pracovaly desítky lidí. Je dobré podotknout, že se do přípravy poutě zapojily i některé organizace lidové strany. Byly vydány brožury připomínající život a odkaz české světičky. Mohly se dělat bez větších omezení pobožnosti i přednášky o Anežčině úctě. Přestože komunistické úřady nekladly v organizování římské poutě zásadní překážky, neobešlo se vyřizování cestovních formalit bez ponižování a šikany ze strany úřadů. Do Říma nemohli odjet někteří církevní činitelé, ale také tehdejší disident Václav Malý nebo nedávno zesnulý arcibiskup Otčenášek. Kardinál Tomášek a další biskupové do Říma odcestovali a v Římě ještě několik dnů zůstali. Potom se už vraceli do revolučního dění. Ve svatovítské katedrále se 25. listopadu 1989 konala děkonná pouť.⁵⁰

3.6 Celospolečenská situace po roce 1989

Rok 1989 byl pro naši zemi rokem zlomovým, plným nových očekávání, která se však těžko naplňovala a mnohdy se ani naplnit nemohla. Pro církve se otvíraly nové možnosti v oblasti pastorace.

3.6.1 Změny ve společnosti po roce 1989

Převzetí moci v roce 1989 bylo velmi podobné tomu, které ustanovilo Československou republiku v roce 1918. Bylo záležitostí politickou a často úřednickou. Politická moc komunistické strany byla paralyzována, ale zároveň nebyla síla schopná moc převzít.⁵¹ Většina lidí byla prakticky neschopna se podílet aktivně na transformaci. Jedni z prvních, kteří byli s to zareagovat, byli zástupci státního aparátu, příslušníci tajné bezpečnosti a komunistická hierarchie.

⁵⁰ Srv. PAULAS, J. Svatá Anežka bděla i nad mou konverzí. *Katolický týdeník*, 2011, č. 46, Příloha Perspektivy, s. 5.

⁵¹ Srv. AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev?* Velehrad : Refugium, 1999, s. 64.

Ti převzali z velké většiny do svých rukou ekonomickou moc a rychle se adaptovali na nové společenské klima a ekonomická pravidla platná v demokratickém systému. Tito podnikatelé rychle objevili nedostatky v zákonech a také je začali v mnoha případech využívat.⁵²

3.6.2 Svoboda a zodpovědnost

Nově nabytá svoboda lákala a dávala každému veliké naděje. Bohužel však u většinové společnosti evokovala představu, že si každý může dělat, co se mu zlíbí. *V běžném lidském myšlení totiž svoboda znamená právě absenci zodpovědnosti. Být svobodný znamená nemuset se nikomu zodpovídat. Ve skutečnosti však svoboda znamená pouze to, že je dána možnost zodpovědnosti se vyhnout. Svoboda však není dána absencí zodpovědnosti.*⁵³ Přesto musíme konstatovat, že nabytá svoboda z roku 1989 je dokladem vítězství vůle k jednání a evangelního ducha nad protivníkem, který byl odhodlán nedat se omezovat mravními normami.⁵⁴

3.6.3 Návštěva papeže Jana Pavla II. a potřeba nové evangelizace

Hned na jaře roku 1990 papež Jan Pavel II. navštívil tehdejší Československo (21. – 22. 4. 1990). *Cíl jeho návštěvy byl dobře definován: „Chci povzbudit věřící v této zemi, aby silou své víry pomáhali řešit bolesti a problémy společnosti, aby dobře vykročili na cestu svobodného života.“ Návštěva Jana Pavla II. se nesla zcela ve znamení blížící se „Mimořádné biskupské synody o Evropě“ o nové evangelizaci evropského kontinentu. Není náhodou, že byla svolána na Velehradě a uskutečnila se ve dnech 28. listopadu až 14. prosince 1991 v Římě.*⁵⁵

Výraz evangelizace vyjadřuje zásadní poslání církve, je to cesta, která má vést k tomu, co hlásali apoštolové, otevřít dědictví apoštolů pro dnešek a uskutečnit ho v dnešku. Když dnes mluvíme o nové evangelizaci, pak tímto pojmem poukazujeme na to, že evangelizace se dnes děje v nové situaci, a proto musí být i evangelizace nová. Řešením nové evangelizace nemůže být nějaký krátkodobý program, jedná se o dlouhodobou zásadní úlohu. Především jde o otázku po Bohu, jde o výzvu k obrácení se od bohů, které si lidé vytvářejí, k jednomu jedinému a pravému Bohu. Nová evangelizace chce ukázat všem, kdo mají dobrou vůli, cestu vpřed, k novému humanismu, k životu v lásce. Z této celkové perspektivy vyplývají pro dobu nové evangelizace některé pastorační

---

⁵² Srv. AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev?* Velehrad : Refugium, 1999, s. 69.

⁵³ DRÁPAL, D. *Hledání a jistota.* Praha : Nakladatelství KMS, 2006, s. 81.

⁵⁴ Srv. AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev?* Velehrad : Refugium, 1999, s. 150.

⁵⁵ Tamtéž, s. 131.

předpoklady: Mluvit o Bohu novým způsobem – hlásat živého osobního Boha, začít od Ježíše, poukazovat na věčný život a na pravdy Jeho evangelia.

Poukazovat na rozumnost víry. Lidé totiž znají z křesťanského náboženství jen nepatrnou část a nerozumí souvislostem. Člověk nemůže milovat něco, co nezná. Ale když něco miluje, tak to chce hlouběji a lépe poznat.

Dnešní křesťané se musí potýkat se závažnými problémy, jako je úpadek víry a redukce Ježíše na pouhého učitele morálky. Nový zákon je někdy redukován na podivnou směs judaismu a pohanství, směs zázraku a mýtu. Eschatologická naděje bývá redukována na angažovanost v tomto světě. Musíme v plném rozsahu nejprve objevit Krédo, které recitujeme při každé mši svaté. Potřebujeme se ujistit, *že křesťan není blbec*.⁵⁶

---

⁵⁶ Srv. -zd-, Letem světem. *Res Claritatis MONITOR*, 2011, č. 21, s. 16.

4 HISTORIE PASTORAČNÍ ČINNOSTI V JEDOVNICKÉ FARNOSTI

Informace uvedené v této kapitole jsou čerpány z farní kroniky Římskokatolické farnosti Jedovnice⁵⁷ a ze zpravodajů Nitka, které tato farnost pro svoji vnitřní potřebu vydává. Svědectví poskytli někteří farníci jedovnické farnosti, bývalí kaplani a současný farář P. Václav Trmač. Já sama jsem vyrůstala v této farnosti, od útlého věku jsem se pravidelně účastnila bohoslužeb a otec František Vavříček mě vyučoval náboženství. Většinu toho, co dosvědčují svědci, jsem osobně prožívala.

4.1 Pastorační činnost v letech 1948-1989

Nástup P. Vavříčka v roce 1948 přinesl do farnosti nový vítr. Farnost se postupně stávala svěží a mladou. K tomuto zlepšení přispěla také přítomnost kaplanů ve farnosti.

4.1.1 Nástup a působení P. Františka Vavříčka ve farnosti

S rokem 1948 přišel do jedovnické farnosti tehdy pětatřicetiletý farář P. František Vavříček. Byl to člověk tichý, pokorný, ale velice vytrvalý. Farnost čítala šest obcí (Jedovnice, Rudice, Kotvrdovice, Vilémovice, Krasová a Senetářov) se čtyřmi kaplemi (v Senetářově, Kotvrdovicích, Vilémovicích a Rudici). V roce 1973 byla přidána pod správu Jedovnic farnost Ostrov u Macochy. P. Vavříček učil náboženství ve všech šesti, posléze sedmi školách. O tom, co vše ve farnosti vybudoval, se nebudeme zmiňovat, neboť o této jeho činnosti je publikováno mnoho.

Zmiňme se raději o jeho pastorační práci ve farnosti. Měl od Pána Boha zvláštní dar, dokázal velice moudře a přitom prostě promlouvat v homiliích, takže všichni pozorně naslouchali a vždy si odnášeli z bohoslužby nějaké ponaučení pro život. Nikdy se nestalo, že by otec František metal z kazatelny hromy a blesky nebo že by věřící káral. Měl ještě jeden dar, a to ten, že dokázal farníky naklonit pro nějakou myšlenku tak, že si ji oni vzali za svou a dokázali ji zrealizovat. Děti úžasně miloval. Na hodiny náboženství se těšila všechna školní mládež. Hodina náboženství vždy začínala tak, že otec František kvapně přišel

---

⁵⁷ Viz. Výpis událostí farnosti, příloha 2, s. 70-72.

do třídy, z velké aktovky vyndal barevné křídly a rychle začal kreslit a psát na tabuli probírané téma. Vše bylo ve výstižných heslech a jednoduchých, pro děti snadno kreslitelných obrázcích. Když si žáci z tabule vše zapsali do svých sešitů, začal vykládat látku, kterou chtěl probrat. Dokázal si v hodině sjednat klid a pořádek, takže všichni bedlivě naslouchali. Na co se ale všichni nejvíce těšili, bylo jeho vyprávění na pokračování. Byl vynikajícím vypravěčem a posledních deset patnáct minut v hodině věnoval vždy nějakému příběhu z dobrodružné knížky. To seděli i ti nejživější hoši jako pěny a ani nemukali. V tom nejnapínavějším místě však zazvonil školní zvonek a byl konec hodiny a muselo se jít domů. Nikomu se ale nechtělo, a tak děti otce Františka zdržovaly a chtěly slyšet, jak příběh dopadne. On však dokázal povzbudit k trpělivosti, aby vydržely do příští hodiny, že musí knížku nejprve přečíst, aby mohl příběh dovyprávět. A podobný scénář se opakoval i další hodinu.

Ve farnosti navštěvovaly náboženství v šedesátých a začátkem sedmdesátých letech téměř všechny děti. Výjimkou byl ten, kdo do náboženství nechodil.

4.1.2 Osmdesátá a devadesátá léta

Postupem času se začal počet dětí navštěvujících ve škole hodiny náboženství snižovat tak, že už v další generaci školáků, což bylo o desetiletí později, navštěvovala náboženství nepatrná část školní populace. Pokud klesl počet žáků navštěvujících náboženství pod šestnáct, mohlo se vyučovat náboženství pouze jednou za dva týdny, při ještě nižším počtu žáků jen jednou měsíčně. Výuka mohla probíhat jen ve školách a rodiče museli své děti přihlašovat vyplněním přihlášky, kterou oba museli podepsat. Když se hodiny náboženství natolik omezily, že nebylo možné děti téměř nic naučit, zavedl otec Vavříček dětské mše, které byly jednou týdně, a před začátkem mše děti učil v zákristii kostela.

Do farnosti přicházely mladé manželské páry, které se zajímaly o víru a křesťanství. Také mladí lidé, kteří šli za studiem do Brna či Prahy, se dostali mezi věřící mládež a ve víře se dále vzdělávali. Když se vraceli zpět do farnosti, vytvářeli různá společenství. V tom je podporoval jak otec František, tak jeho kaplani. Tím vznikala společenství salesiánských spolupracovníků, dominikánští terciáři nebo se mladí seznamovali s hnutím Fokoláre. Jelikož státní režim těmto aktivitám nepřál, scházeli se tajně po domech nebo společně pořádali různé výlety. Náplní byl většinou duchovní program, otázky ohledně křesťanství,

výchovy dětí, katechismus, křesťanská morálka a jiné. Občas mezi ně zašel i místní kaplan, který je povzbuzoval ve víře a také jim předkládal nová duchovní témata.

4.1.3 Působení kaplanů ve farnosti

Velkou pomocí farářovi ve farnosti bývá kaplan. Ne jinak tomu bylo v Jedovnicích. Do farnosti přicházeli v letech 1969 – 1992 čerstvě vysvěcení novokněží, kteří byli zapálení pro Boží věc. Otec Vavříček jim byl dobrým příkladem. Po krátkém čase (v průměru po dvou a půl letech) odcházeli na nová působiště, kde již vykonávali kněžskou službu samostatně.

4.1.3.1 Výčet kaplanů

Z farní kroniky se dozvídáme, že 215 let nepřetržitě působil v Jedovnicích spolu s farářem vždy kaplan. Tato praxe byla přerušena 1. května 1961, kdy byl do farnosti Žďárna přeložen dlouholetý kaplan P. Josef Zouhar, který zde působil bez 4 měsíců 20 let.

Až 1. září 1969 přišel nový kaplan P. Josef Zouhar, synovec předcházejícího kaplana. V srpnu 1970 nastoupil P. Josef Ondráček, který nyní působí jako farář ve farnosti Břeclav a je děkanem břeclavského děkanství, po něm přišel 1. srpna 1973 P. Jiří Mikulášek, nynější generální vikář Biskupství brněnského, 1. listopadu 1978 ho vystřídal P. Jan Peňáz, nynější farář ve Křtinách, 1. listopadu 1982 P. Vojtěch Kodet, současný představený Řádu bratří karmelitánů v České republice. Po něm přichází P. Antonín Špaček, který nyní působí v duchovní správě ve Švýcarsku. Dalším kaplanem byl od 1. srpna 1987 P. Josef Chyba, současný farář v Lanžhotě, dále v červenci 1989 P. Václav Trmač, současný farář v Jedovnicích a děkan blanenského děkanství, a v srpnu 1990 ho vystřídal P. Jiří Hasoň. Po něm nastupuje v září 1991 kaplan P. Pavel Koutník, nyní farář v Benešově u Boskovic, 1. září 1992 nastoupil P. Petr Havlát, nynější farář ve farnostech Velké Němčice, Křepice a Uherčice. V té době umírá P. František Vavříček. Jeho úmrtím éra dvou kněží ve farnosti končí. 1. července 1995 přichází jako farář P. Pavel Koutník, který v Jedovnicích dříve působil jako kaplan. 15. listopadu 1999 jej vystřídal P. Václav Trmač, který je farářem až do dnešních dnů.

Výčet jedenácti kaplanů z doby, kdy P. František Vavříček působil ve farnosti jako farář, není náhodný. Všichni tyto mladí kněží se učili od otce Františka, přinášeli do farnosti mladého ducha, zaváděli v pastorační práci nové prvky a on je v jejich aktivitách podporoval a přál jejich rozvoji.

4.1.3.2 Manželská spolča

V době, kdy ve farnosti působil P. Jiří Mikulášek, bylo založeno několik manželských spolč. Byly to skupinky mladých manželských párů, které se pravidelně jednou týdně či v delším časovém intervalu scházely ke čtení Písma, rozjímaly nad ním nebo probíraly témata o manželství, o výchově dětí a podobně. Byli vedeni knězem, většinou kaplanem. Při takových setkáních nechyběla písnička ze salesiánského zpěvníku Písničky na cestu nebo z Magnifikátu a modlitba. Protože se manželé scházeli v jednotlivých rodinách a občas také na faře, podávala se pro zpříjemnění káva a nějaká buchta. Také se nakonec probraly nějaké zajímavosti, radosti i starosti, které přinášel život. Některá spolča se časem rozpadla, jiná fungují dál a další si zase manželské páry zakládají. Vždy však je nutné duchovní vedení.

Ještě je nutno podotknout, že v době totality, do roku 1989, se všechna tato činnost musela utajovat. Nebylo možné se veřejně scházet nebo hovořit na veřejnosti o spolču, jelikož hrozilo pronásledování ze strany státních orgánů.

4.1.3.3 Oslava 100 let od úmrtí Dona Boska

V roce 1988, kdy uplynulo 100 let od úmrtí Dona Boska, se rozhodla skupina laických salesiánských spolupracovníků, že uspořádají k tomuto výročí oslavu. Otec Vavříček souhlasil, spolupracovníci připravili program, chlapci nacvičili divadelní scénku ze života Dona Boska a slečna nachystala do kostela výzdobu. Do Jedovnic se sjelo množství lidí, kteří podporovali salesiánské dílo, přijeli i někteří salesiáni. Nad oltářem viselo heslo Dona Boska: Dej mi duše, ostatní si vem. Celý odpolední program včetně scének se vydařil a všichni účastníci se rozcházel s dobrými pocity. Jenže zvýšeného ruchu kolem kostela si povšimla i STB (Státní tajná bezpečnost) a hned druhý den, v pondělí, přišli na faru a pan farář musel vysvětlovat. Některým studentům hrozilo i vyloučení ze školy. Díky Bohu pan farář dokázal svým vlídným přístupem vše uhladit a žádný postih se nekonal.

4.1.3.4 Ministrantské schůzky

Jedním z aktivních kaplanů byl P. Jan Peňáz. V letech 1978-1982, kdy působil ve farnosti, založil tradici ministrantských schůzek, která trvá dodnes. Vždy po páteční mši svaté se ministranti scházejí, hrají různé hry a přitom se také trošku vzdělávají. Děvčata nezůstala pozadu, jejich schůzky mají podobnou náplň.

4.2 Svědectví pamětníků

Před zpracováním této práce jsem oslovila bývalé kaplany, kteří v jedovnické farnosti působili, a některé farníky, kteří ve farnosti vyrůstali. Fara se mnohým z nich stala druhým domovem. Chtěla jsem prostřednictvím jejich svědectví zachytit P. Františka Vavříčka a farní hospodyni slečnu Annu Pospíšilovou tak, jak si je uchovali v paměti. Jsou to drobné životní příběhy a zkušenosti, které se jim vryly do paměti. Z jejich vyprávění můžeme usuzovat, jaká byla tehdy na faře atmosféra. S některými jsem hovořila osobně nebo prostřednictvím telefonu, někdo mi svoje vzpomínky napsal sám.

4.2.1 Svědectví bývalých kaplanů

Kněžím, kteří dříve působili ve farnosti jako kaplani, jsem položila otázku: Jaké mají vzpomínky na své působení ve farnosti Jedovnice a čím je otec Vavříček a farní hospodyně nejvíce zaujali. Většina mi ochotně poskytla svoje svědectví.

P. Josef Zouhar, kaplan v letech 1969-1970

Z telefonického rozhovoru 26. listopadu 2011 vyznělo, že otec Vavříček byl pro P. Zouhara vzorem především v tom, jak se svědomitě připravoval na náboženství. Psal si podrobné poznámky, vše měl propracované tak, aby bylo náboženství pro děti zábavné. Sháněl různé knížky, aby obohatil výuku náboženství. Školu nikdy nevynechal.

Vzpomíná, jak jednou seděli v kuchyni, bylo tam šest kněží, přijel tehdy i nějaký vzácný host z Prahy. Na faru přišli snoubenci, se kterými měl otec dohodnutou přípravu snoubenců. On se hostům omluvil a asi hodinu se věnoval tomuto mladému páru. Dal přednost pastorační povinnosti. I ten profesor tehdy ocenil, že otec Vavříček upřednostnil tyto snoubence.

Slečně záleželo na dětech, dávala kaplanům příklad, vytvářela jim zázemí, aby mohli plnit pastorační povinnosti. Dbala na to, aby se nezapozdili, a když měli kaplani naspěch, hned jim otvírala vrata, aby nepřijeli na náboženství pozdě.

P. Josef Ondráček, kaplan v letech 1970-1973

P. Ondráček mi do telefonu v listopadu 2011 prozradil, že si vážil otce Vavříčka jako člověka dobrého srdce. Snažil se na tu dobu dělat to, co bylo v tehdejších možnostech. Telefony byly odposlouchávané, a jakmile se něco dělo kolem mládeže, hned byla státní bezpečnost v pozoru. To už si dnes neumíme ani představit.

P. Jiří Mikulášek, kaplan v letech 1973-1978

O povaze člověka mnohdy vypovídají úplně obyčejné životní situace. O jeden takový příběh se podělil se čtenáři publikace o stavbě kostela v Senetářově generální vikář Brněnské diecéze P. Jiří Mikulášek.

Bývalý kaplan P. Jiří Mikulášek, nyní generální vikář brněnské diecéze, vzpomíná na příhodu, která se udála v kuchyni na faře. P. Vaříček chtěl lépe nasměrovat anténu od televize. Byla nahoře na polici a P. Vavříčkovi se ji podařilo shodit. Jak letěla dolů, brala všechno, co jí přišlo do cesty. Sklo a porcelán byly v mžiku na zemi. Otec nad tím chvílku provinile stál, potom se otočil ke kaplanovi a říká: „No a co, je to hřích?“ a vítězoslavně odpověděl: „Není!“⁵⁸

P. Jan Peňáz, kaplan v letech 1978-1982

P. Peňáz vzpomíná v e-mailu ze dne 16. října 2011, který je uložen v archivu zpracovatele, na to, jak kaplani hráli s hochy fotbal, brali děti na výlety a všelijak se jim věnovali.

Na čtyři roky jsem byl poslán do jedovnické farnosti, kde díky Mons. Vavříčkovi postavili nový kostel v Senetářově. Jako student jsem na něj také něco málo přispěl a dostal jsem pak pozvánku na svěcení. Využili jí bratr se sestrou, kteří tam jeli na motorce.

Při jedné hodině náboženství ve škole v Ostrově u Macochy jsem v roce 1981 dostal u tabule ledvinovou koliku. Odpočal jsem se do sborovny a jedna ochotná paní mě odvezla na pohotovost. Děti zůstaly ve třídě samy a na pobídku malé Šárky se za mě začaly modlit. Je to i díky jejich modlitbě, že od té doby už takové problémy nemám.

Když klesl počet dětí přihlášených do náboženství pod šestnáct, neučilo se už každý týden, ale jen jednou za čtrnáct dní. I v Ostrově se to stalo. Na podzim jsem řekl tomu zbytku věrných: „Děti, máme mít náboženství každé druhé pondělí. Já bych navrhoval teď, když bude zima, učit se každý týden a pak, až bude hezky, už budete mít volno.“ Pak jsem na to jakoby zapomněl a bylo náboženství každý týden po celý rok. Fungovalo to několik let, pak přišlo nové vedení a musel jsem předem nahlásit dny, kdy přijedu, a dodržet je. Na rodiče dělali velký nátlak. Jeden tatínek mi vyprávěl, jak ho lákali do komunistické strany. Nechtěl tam jít, proto řekl, že je věřící, i když do kostela vůbec nechodil. Pak si řekl, že za svými slovy musí stát. Začal chodit do kostela a našel odvahu zpívat žalmy.

Na jedovnické faře byla hospodyňka Anna. Měla skutečně zlaté srdce a mockrát jsem si také vzpomněl na její slova: „Najedl se blínu.“ Říkávala to pokaždé, když slyšela, že někdo nadává. Ona mi také dobře poradila, když bylo nebezpečí, že hrkání po obci bude bývat bez ohledu na bohoslužby, takže by pak ministranti nemohli chodit. Jako kaplan jsem nabídl ministrantům, že jim připravím hlemýžď přesně tak, jak je pojídají ve Francii. Připravil jsem pro každého kluka 2 kousky. Jindra snědl jeden a nic neříkal. Hospodyňka se na něj podívala a řekla mu: „Mám za tebe sníst ten druhý?“ On odpověděl naprosto upřímně: „Kdybyste mohla, tak jo.“

---

⁵⁸ ZOUHAROVÁ, L., ZOUHAR, P. *Kostel sv. Josefa v Senetářově 1971-2011*, Jedovnice : Římskokatolická farnost Jedovnice, 2011, s 58.

P. Antonín Špaček, kaplan v letech 1983-1987

Na dobu, kdy působil v Jedovnicích, vzpomíná v e-mailu z 15. 11. 2011 takto: Jedovnice u Macochy bylo moje první kaplanské místo po přijetí kněžského svěcení roce 1983. Pobyl jsem tam dosti dlouho: celé čtyři roky. Dodnes na toto místo stále rád vzpomíná, a to je jistě také díky otci Františkovi a hospodyňce Anně. S mnohými „bývalými“ farníky dodnes udržuju kontakty, někteří mě byli už i zde ve Švýcarsku navštívit.

Je mnoho, co otce Františka charakterizuje, ale myslím, že se to dá vystihnout větou: „Věrnost kněžskému povolání i v těžkých dobách komunismu a poctivé plnění všech farních povinností“. Vytrvale se staral nejen o církevní budovy, ale především o lidi. Velkou péči věnoval nemocným, rodinám i dětem a mládeži. Byl výborným vypravěčem, čehož využíval při vyučování náboženství, aby uklidnil „uličníky“. Začal příběhem, přerušil ho, vyučoval náboženství, a když byli celou dobu zticha, na konci hodiny příběh dokončil.

I s kaplany (kterých bylo postupně víc než deset) musel mít velkou trpělivost - přesto nikdy nekřičel. Jako správný vychovatel uměl vyčkávat. Získanou moudrost a zkušenosti předával praktickým příkladem víc než slovy.

Velkou pomocnicí nejen kněžím a celé faře a farnosti byla také „naše hospodyňka“. Až do důchodu pracovala v místním JZD, a tak velmi dobře znala snad všechny rodiny a jejich potřeby a osudy. Mohla spolehlivě poradit: tam by bylo potřeba zajít, tam je takový problém apod.

Otec František také rád cestoval, poznával nové věci, a co se zdálo dobré, to také u nás zaváděl. I kaplanům dával volnost, a když jsem někam jel, tak říkával: dívej se, co tam jak dělají, abychom se mohli přiučit. Uměl vymýšlet i různé „kulišárny“. Po revoluci jsme také cestovali do rakouských Alp. Jednou jsme šli na větší výlet a pod posledním úsekem říká: tam se už trmáčet nebudu, tady na vás počkám na lavičce. A když jsme se po asi 3-4 hodinách doškrábali k vrcholu, on za zábradlím u konečné lanovky už na nás čekal a mával svou bílou kšiltovkou...

Slečna také měla ráda kolem sebe nejen stále plno lidí, ale i domácí zvířátka (v tom jsem si s ní velmi dobře rozuměl jako rodák ze statku „Berghof v Beskydech“). Jednou v neděli večer jsem přijel z nějakého menšího výletu s mládeží, ve farní kuchyni jako obvykle plno kněží ze sousedství, tak jsem si přisedl a samozřejmě u nohou hospodyňky ležel pes Borek. Po chvíli se k němu naklonila a řekla: „Pejsku, ty jsi ještě nepapal, vid?“ A já jsem k tomu pěkně nahlas dodal: „A já také ještě ne, a nikdo se mě neptá!“ Samozřejmě se všichni dlouho smáli.

Nebo jednou v pátek už jsem musel jít do školy (náboženství se mohlo učit jen po skončení vyučování a většinou v pátek, aby děcka už byly unavené a ještě navíc otrávené, že ti „pobožní“ tam musí zůstat, když ostatní už mají volno), ale borůvkové knedlíky ještě nebyly dovařené. Tož říkám hospodyňce, schovejte mi je na večer. A když jsem pak přišel domů a hledal je na kraji trouby, tak se slečna provinile podívala a na mou otázku: Kde jsou? Řekla: „Když ony pejskovi tak chutnaly!!!“

Jinak starost o rodiny, ministranty a mládež byly samozřejmostí - i když se o tom nesmělo mluvit. Scházeli jsme se po rodinách na rodinná setkávání, dělaly se po malých skupinách i duchovní obnovy o víkendech na různých chalupách, chodilo se na výlety, ministrantské

schůzky - tam všude posílal otec František většinou kaplany a nad vším držel ochrannou ruku. Žádné dobré pastorační aktivitě nebránil...

V roce 1985 bylo 1100 let od smrti sv. Metoděje, velká pouť na Velehradě, na ČSAD Blansko byl zákaz poskytovat autobusy. Tak jsme jeli s mládeží na výlet do Beskyd, kde samozřejmě byla také velká cyrilometodějská pouť na Radhošti - a na to jsme už autobus dostali přes senetářovské hasiče.

Tož to je několik málo osobních vzpomínek - jen takové střípky!

P. Josef Chyba, kaplan v letech 1987-1989

Otci Chybovi jsem zatelefonovala do jeho současného působiště v Lanžhotu 28. listopadu 2011. Z rozhovoru jsem se dověděla, že otec Chyba působil v Jedovnicích pouhé dva roky a byl zde osloven především atmosférou, kterou otec František s hospodyňkou na faře vytvářeli. Ta atmosféra se nedá slovy popsat.

Ze vzpomínek otce Františka si vybavuje, že jeho začátky nebyly nikterak lehké. Když nastoupil do Jedovnic v roce 1947, měl pouze dva ministranty. Po založení místního zemědělského družstva musela slečna pracovat v rostlinné výrobě. Otec František i kaplani jí pomáhali při různých pracích na poli. Dopoledne pracovali v družstvu na řepě, odpoledne měli ve škole náboženství. Jeden z kaplanů si otci stěžoval, že se nestačí připravit. On mu na to s jeho mírností odpověděl, ať je rád, že je to tak, že není třeba zavřený v kriminále.

P. Chyba říkal, že jako čerstvě vysvěcený mladý kněz měl pocit, že je zde „výprodej křesťanství za snížené ceny“. Otec František se totiž řídil heslem sv. Františka Saleského: „Dobré slovo hasí hněv jako voda oheň; dobrota může zúrodnit každé prostředí. Více much se chytí na kapku medu než na sud octa.“ Byl tedy člověk mírný a vlídný. Jednou ze zásad, které používal a které často používá i otec Chyba, bylo to, že se snažil, aby byly osloveny všechny stavy ve farnosti – tj. mládež, děti, studenti, rodiče, staří, nemocní atd. Nechtěl, aby byla preferována jedna skupina farníků. K tomu se přidávala i slečna; její výrok: „Od každého něco – nadrobit“ je ve farním společenství stále aktuální.

Otec František se držel také další zásady: Tam, kde není kostelík nebo kaple, přestávají lidé do kostela chodit. Ve všech obcích farnosti proto opravoval a modernizoval kaple a snažil se o výstavbu kaple v Rudici. Také o adventu se vždy sloužila v týdnu jedna mše navíc.

Na faře byl též prostor pro kněžské společenství. A tak se člověk často vracívá k tomu, jak to bylo na prvním místě, kde působil. Funguje to stejně jako v rodině: Jak by to ten můj tatínek dělal?

Otec František byl člověkem velmi moudrým. Když se mu něco nepovedlo, třeba v hodině náboženství, hledal chybu prvně u sebe. Další jeho mocnou zbraní bylo umění vyprávět příběhy. To, co nejvíc na něho, jako na novokněze, zapůsobilo, byla atmosféra na faře, která se dá těžko vyjádřit slovy.

P. Václav Trmač, nynější farář, působil ve farnosti jako kaplan v letech 1989-1990

29. prosince 2011 jsem obdržela e-mail, ve kterém otec Trmač vzpomíná na svoje kaplanská léta takto:

Otec František mi dal do kněžského působení radu: „Raději hřešit přehnanou mírností, než přehnanou přísností.“ Sám se tak choval, vyjadřuje to výstižně jeho způsob života a vysvětluje příčinu jeho oblíbenosti.

Kaplanovi radil, ale neporoučel. Jen v jedné věci jsem neuspěl – když jsem chtěl, aby se vigilie Vzkříšení slavila předpisově až po setmění.

Skvělé bylo nedělní večerní kněžské společenství. Každou neděli se kolem 18. hodiny sjeli kněží ze širokého okolí, aniž by se očekávalo, že se předem ohlásí. Někdy jich bylo víc než deset. Každý dostal večeři a u stolu v kuchyni se probíraly všemožné kněžské starosti počínaje pastoraací přes opravy až po osobní zdravotní problémy. Pro novokněze to byla dobrá škola, pro všechny zúčastněné příležitost opustit svou faru, kde většina byla jediným obyvatelem, a strávit pár hodin v opravdu rodinném společenství.

V kraji, kde se ze švestek nedělají jenom povidla, byla pastoračním prostředkem i slivovice a hlavně z ní vyrobená „bylinná“. Byla ze 40 různých bylin, polovina byla pěstována na farní zahradě, zbytek posháněný od známých dokonce i ze zahraničí. Jako dárek otevírala dveře i srdce dřívě, než obdarovaný ochutnal.

Hospodyňka vytvářela „týlové zabezpečení“. Starala se o nasycení všech, kdo se na faře objevili, starala se o zahradu i hospodářství, takže při stavbě kostela v Senetářově i při všech opravách mohli být brigádníci obslouženi jídlem z vlastních farních zdrojů; nejen že se tím ušetřily peníze, kterých nebylo nikdy nazbyt, ale bylo to i jedním z důvodů, proč brigádníci pomáhali rádi a bez velkého přemlouvání.

Každá sobota byla věnována pečení koláčů, které pak po obou nedělních mších „přitáhly“ na faru mnoho mladých, především ministrantů. Koláče se měnily podle ročního období, na rebarborové nebo mrkváče se muselo počkat, až budou čerstvé suroviny. V kuchyni se tak vytvářelo převážně klukovské společenství, i když děvčata nikdo nevyháněl. Když po odchodu hospodyňky do Domova sv. Alžběty na Žernůvce nebyly koláče, skončily sedánky po mši ve farní kuchyni, ale kamarádství zůstalo. Dodnes bývalí ministranti splácejí dřívější hodování ochotnou pomocí, když je třeba. A na Žernůvce se často někdo podívoval tomu, že devadesátiletou svobodnou stařenku navštěvují zástupy mladých lidí.

Z těch „neviditelných“ aktivit farní hospodyňky bych chtěl vyzdvihnout modlitby za farnost. Denně aspoň hodinu (obvykle napůl ráno a večer) klečela v kostele, i když bylo práce „nad hlavu“. Když bylo nejhůř, nadpracovávala modlení v noci. A bylo to ve farnosti

poznat, i když informovaní si z ní dělali občas legraci, protože jí někdy při modlitbě v kostele seděla na klíně kočka nebo vedle ní seděl pes.

P. Pavel Koutník byl kaplanem pouze jedním rokem (1991-1992) a v letech 1995–1999 působil ve farnosti jako farář

Na dobu strávenou v Jedovnicích vzpomíná v e-mailu z 6. listopadu 2011.

Je to už přece jen dlouhá doba a pamatuji si spíš celkový dojem z otce Vavříčka a z hospodyňky než konkrétní příběhy. Otec František byl moudrý, pokorný a měl úctu ke každému člověku. A tím dokázal odzbrojit i ty největší darebáky, jako byli třeba církevní tajemníci a estébáci. Ale také to byl základ jeho pastorače: laskavost, úcta k člověku a vědomí toho, že jsem jenom nástroj Božího milosrdenství.

Důležitý byl pro něho člověk, ne ideologie, ani ta katolická. Neměl potřebu dělat ze sebe důležitého. A uměl se krásně smát.

Od hospodyňky si pamatuji jeden výrok: Člověk je buď spokojený všude, nebo nikde. To je také velká moudrost, na kterou jsem si často vzpomněl. Radost, spokojenost, vděčnost - - tohle všechno je nezávislé na okolních podmínkách, tohle se rodí hluboko v našem srdci a pak nám to nikdo nemůže vzít. Co říct o hospodynce - dokázala na faře v Jedovnicích vytvořit domov - nejen pro otce Vavříčka a jeho kaplany, ale především pro celé generace jedovnických farníků, především mladých, kteří přicházeli na faru v hojném počtu. Sedávalo se v kuchyni kolem stolu, na stole čaj a buchtu od hospodyňky a probíralo se všechno možné - taková škola života. A myslím, že mnoho farníků zde probíralo své životní trampoty častěji s hospodyňkou než s farářem.

Poslední kaplan, za jehož působení otec Vavříček zemřel, byl P. Petr Havlát (1992-1995)

Ten mi napsal v e-mailu 18. listopadu 2011 toto: P. František Vavříček byl dobrým a poctivým knězem. Nepostrádal mladého ducha, což dosvědčuje interiér kostela sv. Petra a Pavla v Jedovnicích a výstavba kostela v Senetářově. Měl výborně vypracovaný plán pastorače. K jeho kněžství neodmyslitelně patřila dobrota a milosrdenství. Fara byla místem přijetí a setkávání kněží, kde se hovořilo o mnoha věcech. Kaplani se sem vždy rádi vraceli.

Slečna Anna Pospíšilová byla nezbytnou součástí farního společenství. Díky ní se fara stala místem, kam lidé rádi chodili. Po každé nedělní mši svaté byly na faře připravené koláče pro ministranty a vůbec všechny, kdo po bohoslužbě přišli na faru. Byla to moudrá žena, která dovedla poradit i povzbudit.

Stejně jako u otce Františka, tak také u slečny, všichni lidé prožívali bezpodmínečné přijetí. V tom bych především spatřoval sílu a krásu působení otce Františka i slečny Anny ve farnosti – poctivý duchovní život a přijetí všech, kdo na faru přicházeli, ať už děti, mládež či dospělých.

4.2.2 Svědectví kněží - rodáků

P. Karel Doležel SDB

Narodil se v roce 1949 a kněžské svěcení přijal 27. června 1982, tehdy ještě v hluboké totalitě. Na otce Františka vzpomíná v dopise, který je uložen v archivu pisatelky. Otec František byl nejen agilní v architektuře a umění, ale i v nových formách pastorace. Po 2. vatikánském koncilu, tak kolem roku 1975, začaly nové mše pro děti. Konávaly se jak v kaplích, tak ve farním kostele v Jedovnicích. Při nich používal otec František také dětské písně s ukazováním (např. píseň Kdo stvořil mrkající hvězdy atd.). Na jeho věk, bylo mu přes šedesát, to bylo obdivuhodné. Při těchto mších svatých připravoval také děti k prvnímu svatému přijímání. Kdo chodil jeden rok na tuto přípravu, mohl jít k 1. svatému přijímání. A to i ti, kteří nebyli přihlášení do náboženství. Tím chtěl získat větší záběr dětí pro bližší kontakt s Bohem.

Na faře se také objevovaly skupiny mládeže pod různými hlavičkami. Ať to byly návštěvy mládeže se známými kněžími (P. Aleš Opatrný) nebo mládež, která pracovala na kostele a přitom měla na faře společenství. Několik let po sobě tam jezdila skupina kolem Ládi Šebesty až z Třebechovic pod Orebem. Na faře pro to měli velké pochopení.

Při vyučování náboženství měl otec František poutavé přednášky. Pozornost žáků získával tím, že na konci hodiny vždy vyprávěl nějaký příběh. Byly to příběhy ze známé vícedílné knihy o Kájovi Maříkovi, ale i jiné napínavé příběhy, které někde přečetl či slyšel. Časem se vypracoval na výborného vypravěče, příběhy dokázal dobře zahrát a učinil je velmi poutavými. Byl to například příběh o levhartovi, francouzském vojákovi v Africe a jeho matce, která se za něho modlila. Rovněž biblické příběhy ze starého zákona dovedl vyprávět velmi poutavě, vždy s poučením pro život. Jakmile se objevila nějaká novinka pro vyučování či pastoraci, hned ji zaváděl. Kaplanům dokázal naslouchat, dával jim volnou ruku a oni vnášeli do farnosti nové proudy. Bylo to například v případě P. Peňáze, který v roce 1979 navrhl, aby tzv. půlnoční mše na vigilii narození Páně nebyla v obvyklých 22.00 hod., ale už v 17.00 hod. To totiž mohou přijít i rodiče s dětmi, kteří by jinak na dvacátou druhou hodinu nepřišli. A navíc na 17.00 hod. bylo tenkrát i autobusové spojení tam i zpět. Opravdu, kostel byl přeplněný. Rodiny začínaly Štědrý večer mší svatou a pak se teprve věnovaly večeři, stromku a dárkům. To bylo tehdy velmi přínosné.

Od roku 1978 se začaly prázdninové akce s ministranty a mládeží. Vedl je P. Doležel SDB, tehdy jako bohoslovec a spolupracovník salesiánů. Jezdilo se

na Slovensko do Tater, do severních Čech i jinam. Ministranti se setkali s kluky z jiných farností, protože akce bývaly dohromady vždy s jiným bohoslovcem. O všem otec František i slečna věděli a podporovali to. Po vysvěcení Karla Doležela na kněze pokračovali v práci se skupinami mládeže ve farnosti starší kluci. Setkávali se s kluky a děvčaty jiných farností a podporovali se ve víře. Jelikož to bylo v době totality, dělo se vše tajně, opatrně a nějak se to maskovalo.

Pravou rukou otce Františka byla slečna Anna Pospíšilová. Ministranti rádi chodívali na faru, ona pro ně měla vždy vlídné slovo a dokázala jim naslouchat. Na faře se shromažďovali kluci a děvčata jen z Jedovnic. Z dalších obcí farnosti to nebylo zvykem. Když tam přijela mládež odjinud a ubytovala se na faře, slečna se o ně starala, vařila pro ně a naslouchala jim. Měla je ráda. Otec František ji obdivoval, jak to všechno dokázala zvládnout.

Na faře byly tradiční vždy v neděli po 1. svatém přijímání snídaně pro děti, které šly poprvé k svatému přijímání. Dostávaly od slečny upečené koláče a čaj. To vydrželo až do roku 2004, dokud pobývala na faře. Na jaře 2005 již byla v domově důchodců na Žernůvce. I tam za ní mládež jezdila. Dokonce dechová hudba Bivojanka ji tam několikrát navštívila a zahrála jí i všem obyvatelům domova. Naposledy to bylo v roce 2011, kdy oslavila svoje devadesáté narozeniny.

Její činnost s dětmi a mládeží byla přínosem v tom, že se vyznala v rytmu doby. Měla přehled o tom, co se děje v církvi a ve státě, a znala současné problémy. Otec František o ní říkával, že měla „katolický nos“. Oba dva byli skutečně přínosem pro farnost. Jistě jim Pán jejich obětavost odplatí.⁵⁹

---

⁵⁹ srv. Dopis z 4. 12. 2011 uložený v archivu pisatelky

P. Pavel Svoboda

P. Pavel Svoboda se narodil v květnu roku 1974. Vystudoval Elektrotechnickou fakultu VUT v Brně a po pěti letech byl promován na inženýra. Kněžské svěcení přijal v červnu 2005. Vzpomíná na jeden zážitek z dětství, který také asi silně ovlivnil jeho rozhodnutí stát se knězem. Dávali tenkrát v televizi Vinnetoua. V té době ještě nebylo běžné pustit si oblíbený film na videu, jak je tomu dnes. A tak jako každý kluk i on se na ten film opravdu těšil. Jenže najednou tu bylo půl šesté a potřeba jít ministrovat. Ten den byl z ministrantů jediný, kdo přišel na mši svatou. Pan farář (otec František Vavříček) byl slabou účastí ministrantů překvapen a ptal se, kde všichni jsou. Dověděl se, že se asi všichni dívají na televizi. Po mši svaté vzal pan farář Pavla Svobodu na faru. K jeho velikému překvapení vytáhl ze šuplíku dva díly úplně nového knižního vydání Vinnetoua a s laskavým úsměvem mu je daroval. Byla to tenkrát hotová vzácnost. P. Pavel Svoboda dodává: „Pan farář měl milující srdce.“

4.2.3 Svědectví farníků

Oslovila jsem také několik farníků, jak starších osob, tak relativně mladých, kteří otce Františka Vavříčka znali a přicházeli s ním do styku. Jejich svědectví přikládám. Na první pohled to může vypadat, že jde o banální příběhy, které nemají žádný duchovní rozměr. Ale pro člověka se mnohdy jeden bezvýznamný zážitek může stát inspirující pro celý další život. Stačí se hlouběji začíst do těchto všedních zkušeností a člověk v nich může vycítit jejich hloubku. K životu z víry nepotřebujeme knihovnu plnou teologických knih, ale člověka, který z víry žije.

F. Z. 74 roků

10. listopadu 2011 na moji žádost napsal: Jsem, dá se říci, pamětník, který je spjatý s naší jedovnickou farností. Když k nám přišel mladý pan farář Vavříček ,bylo to po válce, kdy vystřídal pana faráře Vodáka za asistence pana kaplana Josefa Zouhara – rodáka ze Senetářova. A já tehdy byl zaníceným ministrantem, který ho doslova hltal a ve všem mu fandil. Netrvalo to dlouho a přišla za ním na faru slečna Pospíšilová i se svojí maminkou, moc hodnou paní, která nám ministrantům byla babičkou. Všichni jsme si jí vážili, neboť nám ve všem přála (koláče, ovoce a podobně). Jistě se dá říci, že to byl správný krok Brněnského biskupství, že k nám přeložil otce Vavříčka z farnosti Tiché od Žďáru nad Sázavou!

Další roky potvrdily, že život křesťanů se z kvalitnil a začalo chodit daleko více lidí na bohoslužby. Trojice na faře začala činit divy, kterých si převážná část farníků i spoluobčanů

nesmírně vážila a také dle potřeby přiložila ruce k dílu! (Akce „Z“ pořádané MNV nikdy neměly takovou účast jako farní akce pana faráře!)

Malá vzpomínka na začátek služby otce Vavříčka. Když k nám přišel, bylo to v létě na svátek sv. Antonína, který oslavovali v sousední obci Rudice, a pan farář tam jel sloužit mši svatou do kapličky. Vezl nás tam jeden tak zvaný „sedláček“ s jedním vyzáblým koněm, který nás nemohl do kopce na Převážce utáhnout, a my museli zatlačit! Pan farář ve svátečním ornátu a my dva ministranti v rochetách, zkrátka pěkný pohled na nás!? Ale pana faráře to nijak nerozhodilo. Vše dopadlo dobře a vydařilo se, i ta mlíčná polévka u Klímů, kde jsme byli na obědě, nám všem moc chutnala!!

A. Š. 62 roků

V e-mailu z 15.11.2011 píše, že u otce Františka byla velmi pozitivní vřelá otevřenost pro každého, kdo za ním přišel. S tím souviselo i to, že byla otevřená pro všechny i jedovnická fara, což nebyvalo všude tak samozřejmé. To mělo jistě velký vliv na formaci lidí ve farnosti a možná i mimo ni. Vřelé přijetí našel každý také u slečny. Ta dovedla promluvit úplně s každým, ať to bylo děcko, mládež nebo starý člověk. Každý se na faře vždycky cítil tak nějak doma. Sám pisatel je rodákem ze Senetářova, ale už jako malý kluk chodíval na faru se svým starším bratrem, který tam cvičíval v neděli po mši svaté hru na harmonium. Protože se před ranní mší nesnídalo, měla slečna vždycky něco dobrého na zub. K obdivu u ní byla mimo jiné i její odevzdanost do vůle Boží, přestože si také užila hodně trpkých chvil. Říkávala: „Pán Bůh ví, proč to tak je, a On už to nějak zařídí.“

Když byl starší, chodíval na různou výpomoc na faru, na farní zahradu nebo do kostela. Také tam zažíval pohodovou atmosféru. To bylo určitě zásluhou těch dvou.

Občas při některých návštěvách se probíraly duchovnější otázky. To zase bylo možno obdivovat na otci Františkovi jeho vhled i do problémových oblastí života; ať to byla úcta k nenarozeným dětem, problém eutanazie, celibát kněží a jiné otázky.

Další pozoruhodnou věcí byla jeho „výchova“ kaplanů. Bylo to takové pravé otcovské chování. Jeden bývalý kaplan kdysi vyprávěl, že měli spolu s otcem Františkem nějaký spor. Když o tom otec František přemýšlel, usoudil, že ten kaplan má pravdu a přišel se mu nakonec omluvit. „Mně, takovému cucákovi,“ řekl tehdy ten kaplan. A to na něho velmi zapůsobilo.

J. F. 55 roků

15. listopadu 2011 mi poskytl pan J. F. několik vzpomínek z doby téměř před padesáti lety: *Jako ministranti jsme měli pravidelně na faře každý měsíc ministrantské schůzky spojené s výplatou. Slečna napekla buchty a uvařila čaj s Karotelou (hustý, jakoby špatně cezený sirup, jehož základem byla mrkev, chutnal výborně), zatopilo se v kachlových kamnech v kanceláři a mohlo se začít. Otec František s námi probíral ministrantské věci, zahráli jsme si hry a nakonec nás vždy dokázal zaujmout svým vyprávěním či četbou na pokračování nějaké dobrodružné knihy, kterou jako bravurní němčinář plynne překládal. Kromě víry v Boha nás vedl k pravdomluvnosti, poctivosti a čestnému jednání. Nesnášel lži, výmluvy a neplnění slibů. Když ministrant slíbil, že přijde ministrovat na pohřeb, a nepřišel s tím, že na to například zapomněl, tak to jej vždy velmi zamrzelo a s dotyčným si promluvil.*

Pravidelně každé letní prázdniny nás vždy několik naložil do své „Oktávie BK 06-20“ a jelo se někam na výlet. Nejčastěji na Vysočinu. Koupil nám oběd, stavili jsme se na zmrzlině a ještě si každý nesl z výletu výslužku v podobě sáčku sladkostí.

Málo se to ví a sám to znám z vyprávění své matky, že otec František chodil se slečnou pracovat do JZD. Jelikož pocházel stejně jako slečna z Vysočiny, práce se nebál a snažil se tak pomoci slečně plnit „jednotky“, aby měla více času na farní hospodářství, v té době zahrnující velkou zahradu, výzdobu kostela, údržbu hrobů, v chlévě 2 kozy, 2 prasata, králíky, slepice, hejno husí a především krocany. A také psa Borka. Několikrát jsem zažil, jak otec František chodí v trenýrkách po zahradě a sbírá léčivé byliny. I v tomto oboru měl výborné znalosti (snad od roubaninského faráře). Míchal čaje a bez „Farské bylinné“, kterou slečna vyráběla, se neobešla žádná brigáda na kostele či oslava na faře. Bylo zajímavé, jak se otec František dokázal při všech činnostech obklopit těmi správnými spolupracovníky. Tím nemyslím farníky. Nás měl každého přečteného a věděl, čím mu kdo může pomoci. K zamyšlení byl způsob, jakým se pro potřeby úprav kostelů či kaplí dokázal vždy obklopit lidmi, kteří nebortili jeho úsilí a táhli s ním za jeden provaz. Jak dokázal rozpoznat talent umělců či výtvarníků, kteří v té době začínali kariéru a oni si díky Jedovnicím získali jméno.

Ke slečně alespoň také jednu vzpomínku. Do éry komunistického režimu, který si vytkl za cíl zlikvidovat křesťanství, patří perlička se žňovou hlídkou. Ta dohlížela na to, aby nedošlo ke vznícení či zapálení úrody. Slečna, která se celý život každý den modlila růženec, se šla jednou pozdě večer do kostela pomodlit. Další den zvonila na faru hlídka. Ptali se jí, co dělala v noci tak dlouho v kostele. Odpověděla jsem: „Modlila se za vás, a protože vy se nemodlíte, trvá modlitba tak dlouho.“ Křičeli na ni, vyzvídali, a jelikož odpovídala stále to samé, s nepořízenou odešli.

V. Š. 52 roků

7. prosince 2011 mi poslala e-mailem paní V. Š. tyto vzpomínky: *Jako dítě jsem chodila na faru často a velmi ráda. Bylo tam mnoho lásky, pohody a pokoje, prostě jako v nebi. Při vstupu do kuchyně na mé pozdravení zněla odpověď „pěkně vítám“ od otce Vavříčka sedícího na svém oblíbeném místě – lavici u okna (na klíně hladil kočku a pod nohama se*

choulila černá kolie), „posad' se a nabídni si“. Na stole bylo stále něco připravené. Když ne koláče, tak nějaké sušenky.

Chodila jsem tam s kamarádkou každou sobotu ráno, sepsaly jsme si seznam na nákup a vydaly se do městečka nakoupit běžné potraviny, někdy to byly i 4 těžké tašky.

Po nákupu jsme se s hospodyňkou odebraly do kostela postarat se o květinovou výzdobu. Květiny sama pěstovala na zahradě a výzdobu kostela sama vytvářela, my spíše nesly kbelíky s květinami, umyly vázy a po výzdobě uklidily nadělaný nepořádek. Zabralo to skoro celé dopoledne.

Za odměnu nás s kamarádkou otec Vavříček a slečna brávali do svého rodného kraje (Telecí, Krásné, Polička atd.). Každý rok tam jezdila slečna před Dušičkami „na hroby“.

Po obědě slečna zadělala na buchty ze 2 kg těsta. V neděli a každý den po mši se tam sešla tlupa ministrantů, kteří se o upečenou dobrotu rychle „postarali“. Hospodyňka měla z jejich apetitu velkou radost.

Na První svaté přijímání se pekly koláče až z 20 kg těsta, zadělávalo se ve 4 hodiny ráno. Ministranti soutěžili, kdo jich nejvíc sní.

Když potřebovala s něčím pomoci, např. s hrabáním listí kolem kostela nebo udělat někde pořádek, žádný ministrant neřekl, že nepůjde. Při velké brigádě u kostela se na pokyn hospodyňky nachystala svačina a silný čaj, který všem velice chutnal – byl bylinkový, oslazený a dochucený slivovicí. Užila se při tom spousta legrace, na kterou všichni rádi vzpomínají.

Slečna dělávala moc dobré kořalky – ořechovku, višňovku, jeřabinku a nejlepší bylinnou, která neměla a nemá nikde konkurenci. Pan farář Vavříček po vzoru roubanínského faráře pěstoval bylinky na zahradě, sušil je v kanceláři a na půdě, namíchal z nich dobré čaje, a když někdo přišel na návštěvu (nebylo jich málo), dostal pytlíček dobrého bylinkového čaje.

Při oslavě narozenin pana faráře nebo hospodyňky se sjeli bývalí kaplani a fara hřměla písněmi, vtipy od pátera Ládi Dvořáka z Ptení. Bylo tam prostě veselo a všichni se rádi vraceli. Otec Vavříček zpíval dětem „Kdybych já měl hodně peněz, kdybych já byl bohatý...“

Hospodyňka měla na starosti i celé farské hospodářství, chovala prasata, krůty (říkala jim ťopky), slepice, kozy. Chodívala s kozou i ke kozloví. Když už neměla prasata a kozu, začala chovat králíky – všechno zvládala. Ve 4 hodiny ráno chodila otvírat dveře vlašťovkám do chléva. Každý den, jakmile vyšetřila volnou chvíli, chodila se do kostela modlit za farníky. Každý si na faru mohl přijít pro radu a pochopení.

L. V. 48 let

24. listopadu mi napsal do e-mailu: *Můj náboženský život do 10 let mého věku se odehrával pouze v náboženství a v kostele, kde jsem začal brzy ministrovat.*

To se zásadně změnilo po příchodu nového kaplana otce Jiřího Mikuláška v roce 1973. Začal tvořit společenství, které přesahovalo zdi školy a kostela. Byl schopen propojit prožívání víry s obyčejným životem, promítat zásady křesťanství nenásilně do každodenního života. Tímto svým přístupem si nepochybně získal důvěru a respekt i mnoha nevěřících lidí.

Pro nás mladé to znamenalo možnost setkávání se navzájem, setkávání se zajímavými lidmi na mnoha výletech, které jsme společně podnikali.

Jak při prožívání „obyčejných věcí“, tak ale v té době pro nás neobyčejných výletů a setkání, byl vždy důležitý duchovní přesah, který jsme v té době příliš intenzivně nevnímali, ale zajiště byl důležitý pro další období v životě.

Otec Jan Peňáz na toto období navázal a úspěšně pokračoval v práci s mladými a zanechal v mnoha lidech také nesmazatelnou stopu.

Přesto se musím vrátit k otci Jiřímu, který pro mě znamenal přelom, přinesl jiný pohled na náboženský život, na vnímání společenství a prožívání duchovních událostí.

Vzpomínám si na důležitý okamžik z pozdějšího období, kdy otec Jiří již působil v Blansku. Když jsem za ním přišel před nástupem na základní vojenskou službu, udělal si na mě čas, dal mi rady do tohoto nelehkého období a myslím, že i toto mi pomohlo přežít důstojným způsobem a v době služby v Praze se i tam zapojit do společenství podobně smýšlejících lidí.

P. H. 48 let

8. listopadu 2011 mi svoje vzpomínky vylíčil v e-mailové zprávě pan P. H. takto: *Jako kluk a ministrant z Ostrova u Macochy vzpomínám na mnohé u nás začínající kněze, kteří „kaplanovali“ za otce Vavříčka. Dokonce si ještě pamatuji dobu, kdy správcem naší farnosti byl P. František Stehlík z Lipovce. Pan farář ještě nosil biretus, kněžskou hranatou čepici a byl pro nás mladé opravdovým důstojným až velebným pánem. Dávno tomu.*

V 80. letech přešla naše farnost pod Jedovnice a zafoukal nový, svěží vítr. Ministrantoval jsem u oltáře sv. Marie Magdalény skoro do vojny. Přišli kaplani, kteří své kněžství dle oděvu již prozrazovali pouhým kolárkem. O to více nás mladé oslovili a nadchli. Krásné chvíle jsme zažili nejen u oltáře s dnešním generálním vikářem Brněnské diecéze Mons. Jiřím Mikuláškem a potom, s dnes křtinským farářem, Mons. Janem Peňázem. Některá fakta si již nevybavuji přesně, ale kytaru při mši v kostele jsem s jistotou slyšel poprvé za otce Mikuláška. Automobil jsme doma nikdy neměli a první stovky metrů jsem najezdil na louce u Ruprechtova s otcem Peňázem. Pak tajné setkání křesťanské mládeže na Slovensku mezi Čadcí a Turzovkou. ...A aby kněz honil na Velikonoční pondělí děvčata kolem kostela s mrskačkou...?

Starší generace byla trochu v rozpacích. Soudruzi neměli radost z rostoucího počtu mladých v kostele, ale museli to přijmout. Ne, to nebyl sen, to byli noví kaplani! Zaseli dobře a hluboko. Bohu díky! Zásluhou těchto mladých kaplanů jsem osobnost faráře Vavříčka a dalších velebných pánů pochopil až mnohem později.

Z. V. 47 let

29. 11. 2011 napsal: *Otec František - hluboce v paměti mám vryto několik zážitků. Nejstarší se týká období, kdy jsem chodil tak ve třetí třídě do náboženství. Otec František byl úžasný vypravěč a tehdy nám líčil příběh divokého koně Furyho. Při vyprávění, které bylo napínavé a plynulé, se občas koukal do knížky a my mu jednou řekli, že to je hrozně jednoduché jenom předčítat text. Tak on nám knihu půjčil, abychom si příběh dočetli sami. No, nepřečetli jsme nic - knížka byla v němčině. Coby středoškolák jsem jednou „zazářil“ v češtině slohovkou na téma, jak milovat své nepřátele - učitelce jsem pak až po létech přiznal, že jsem v podstatě převyprávěl kázání otce Františka. První „neklasické“ liturgické písničky nás učil otec*

František. V neděli při mši vytáhnul Magnificat a bez jakéhokoliv doprovodu jsme zpívali Slunce, ať svítí nebo Můžeš mít radost. On byl vůbec vynikající zpěvák - měl čistý a zvučný hlas, takže dokázal „utáhnout“ celý jedovnický kostel. Jeden z mála kněží, co na Bílou sobotu zpívali Světlo Kristovo! Podporoval naše pubertální kytarové produkce, ač nám mnohé babičky vyhrožovaly, že to s kytarami vypadá v kostele jako v lese. Občas jsem vypomáhal na faře se stavebními pracemi. Otec František nikdy nezapomněl na odměnu, byť malou - vždycky mě pak navštívil doma a něco mi přinesl. Otce Františka jsem opravdu miloval a vzpomínky na něj mi dodnes pomáhají - jeho široké a chápavé srdce, jeho intuice pro nové perspektivní věci, jeho široký rozhled a vzdělanost, jeho štědrost, moudrost.

Slečna byla vynikající kuchařka a umělkyně v naslouchání druhým. Ona se opravdu uměla radovat s radujícími a trpět s trpícími. Kdykoliv jsem došel na faru, byla ochotna naslouchat mým zážitkům a dokázala poradit. Vzpomínám si také, jak jsme coby dvacetiletí se slečnou „pilovali“ program velikonočního mrskání s partou odrostlých ministrantů. Slečna nás vyslechla, pochválila a povzbudila, když jsme si nebyli jisti. Jednou, když slavila narozeniny, a bylo to v době, kdy už na tom zdravotně byla špatně, se nechala převézt do senetářovského kostela, aby si vyslechla tamní dětskou scholu a udělala tím radost zpěvákům.

J. M. 37 let

25. listopadu 2011 mi poslal e-mailem J. M. novinový článek, který vyšel v Katolickém týdeníku číslo 19 v dubnu 2000. Článek z titulní strany tohoto týdeníku s názvem „Duchovní matka farnosti“⁶⁰ je zajímavý tím, že v něm poskytla slečna Anna Pospíšilová rozhovor o svém životě na jedovnické faře. Celý text je uveden v příloze, včetně kopie stránky z novin. Slečna v reportáži uvádí, že by na svém životě prožitém v jedovnické farnosti nic neměnila. Velice jí leží na srdci budoucí život jedovnických ministrantů. Má vždy velikou radost, když si vyberou šikovné děvče a založí fungující rodinu.

4.2.4 Osobnost faráře a farní hospodyně

V této práci je potřeba alespoň stručně zachytit životopisy hlavních hybatelů jedovnické farnosti. Bez nich by farnost nebyla tím, čím je.

Životopis Mons. Františka Vavříčka

Narodil se 25. 10. 1913 ve Čtyřech Dvorech, farnost Prosetín.⁶¹ Byl nejmladší ze tří sourozenců. Nejstarší Josef žil v rodném domě a společně s manželkou vychovali 5 dcer. Sestra Františka brzy ovdověla. Na kněze byl vysvěcen 5. 7. 1939 v Brně. Působil ve Ždánicích u Kyjova, v Tvrdonicích, Blížkovicích, Krásném u Poličky a od června 1947 v Jedovnicích. Po příchodu

⁶⁰ Celý článek viz. příloha 3, s. 73 – 74.

⁶¹ Foto, viz. příloha 4, s. 75

do Jedovnic se ihned pustil do generální opravy fary a kostela. Po roce 1963 začal dle návrhu pražských umělců se zásadními změnami interiéru kostela v Jedovnicích. V roce 1966 byla zvětšena kaple Božského Srdce Páně v Kotvrdovicích. V letech 1969 – 1971 byl postaven kostel sv. Josefa v Senetářově.⁶²

Za dob totality se nikdy k žádné akci nepropůjčil. Po příchodu do Jedovnic, při nedostatku pracovních sil, chodíval oorrávat brambory a svážet obilí v místním družstvu. Přečkal tu celou těžkou dobu na jednom místě bez zatčení a překládání jen proto, že byl tichý, trpělivý a pokud měl nějaké nepřátele, tak je opravdu miloval. Velký dar viděl v Boží ochraně, díky které se nikomu nic nestalo při každoročních náročných opravách a stavbě senetářovského kostela. Říkal, že to jsou zásluhy modliteb. Před každou větší prací poctivě obcházel staré a nemocné farníky a prosil je o modlitbu. Ujišťoval je, že to bude jejich nenahraditelný příspěvek.⁶³

Až do dokončení senetářovského kostela byl P. Vavříček stále bez peněz. Jak se říká, vytloukal klín klínem. Bez dluhů byl málokdy. Maminka farní hospodyně vypůjčování velice těžce snášela. P. Vavříček ji vždy uklidňoval: Člověk má mít vždycky trochu víc práce, než stačí udělat, a trochu míň peněz, než potřebuje. To je velice výchovné a my to potřebujeme.

*Když se mluvilo o ideálech, říkával chlapcům, že je dobře ty krásné představy zavěsit hodně vysoko, že je to jako s jablky na stromě. Když budeme šilhat po těch nejkrásnějších, co jsou až ve vršku, možná se nám nepodaří na ně dosáhnout, ale ty na spodnějších větvích určitě utrháme.*⁶⁴

*P. Vavříček prožil v jedovnické farnosti většinu života, téměř 50 roků. Byl neobyčejně laskavý, obětavý a pracovitý. Kromě obrovské kněžské práce vykonal také veliké dílo při opravách a výstavbě nejednoho kostela či kaple v okolních obcích. Díky němu mohl být vybudován nový kostel sv. Josefa v Senetářově.*⁶⁵

*V roce 1992 byl jmenován Svatým otcem Janem Pavlem II. kaplanem Jeho Svatosti.*⁶⁶ Zemřel v nedožitých 82 letech 25. 1. 1995 v den svátku sv. apoštola Pavla, jednoho z patronů farního kostela, a je pochován v Jedovnicích.

Výňatek z jeho poslední vůle:

Svou duši svěřuji do rukou milosrdného Boha, jehož dobrotu jsem v životě zakusil a od Něhož doufám v odpuštění všech svých hříchů a chyb. Svým farníkům děkuji za důvěru ke mně a za věrnou pomoc při všech pracech. Stejně tak vděčím svým spolubratřím kaplanům

⁶² Srv. ZOUHAROVÁ, L., ZOUHAR, P. *Kostel sv. Josefa v Senetářově 1971-2011*, Jedovnice : Římskokatolická farnost Jedovnice, 2011, s 57.

⁶³ Srv. tamtéž, s 57.

⁶⁴ Tamtéž, s 58.

⁶⁵ Tamtéž, s 58.

⁶⁶ Tamtéž, s 58.

*za věrnou spolupráci. Všechny prosím: předejte víru a život podle ní svým dětem. Žehnám všem a prosím za odpuštění, komu jsem svým jednáním ublížil. Modlete se za klid svého dlouholetého faráře, který vás všechny ve svém srdci miloval a za vás se denně modlil.*⁶⁷

Životopis slečny Anny Pospíšilové

Farní hospodyně slečna Anna Pospíšilová se narodila 25. 6. 1921 v Telecím u Poličky.⁶⁸ Do jedovnické farnosti přišla se svojí maminkou zároveň s P. Františkem Vavříčkem v roce 1947.

Už jako mladička se rozhodla, že bude farní hospodyní. U řádových sester se tomu vyučila a v 26 letech svého života nastoupila v jedovnické farnosti. Setrvala zde celých 58 let. Od roku 2005 byla v Domově sv. Alžběty na Žernůvce u Tišnova. Jedovničtí farníci, bývalí kaplani a ministranti ji tam rádi a často navštěvovali. Zemřela tři měsíce po dovršení 90 let svého života v neděli 25. září 2011. Pochována je v Jedovnicích.⁶⁹

Byla nejen dobrou hospodyní, ale také skvělým člověkem, který měl široké srdce pro všechny. Dokázala přijímat mladé i staré, děvčata i chlapce, ministranty, kněze i kaplany. Fara se stala otevřeným domem pro všechny, druhým domovem pro mnohé řemeslníky, umělce, ministranty a další. Dokázala nekonečně naslouchat, ať člověk přišel s radostí, hloupostí nebo s trápením. Dokázala se radovat s radujícími a plakat s plačícími. Vše nakonec večer svěřovala při večerní modlitbě Panně Marii a Bohu.⁷⁰

Všechna velká díla, která realizoval otec Vavříček, mohla vzniknout díky zázemí, které vytvářela svou srdečností a pohostinností. Měla na starosti chod farní domácnosti, vaření, úklid, zahradu, květiny na výzdobu kostela i úklid kostela. A dělala to ráda.⁷¹

Všichni jí říkali „slečno“ a toto oslovení nemělo nijak pejorativní nádech. Byla druhou maminkou ministrantům, kteří často zaběhli na faru, aby tam hráli fotbal či jiné hry. Vždy pro ně měla vlídné slovo i pekáč buchet. Když jí ve stáří už nesloužilo zdraví a ona musela do nemocnice a potom do domova, kluci ji i tam rádi navštěvovali. Jeden z odrostlých ministrantů mi vyprávěl, že když byla

---

⁶⁷ Převzato z archivu Josefa Matušky z Jedovnic

⁶⁸ Foto, viz. příloha 5, s. 75

⁶⁹ Srv. ZOUHAROVÁ, L., ZOUHAR, P. *Kostel sv. Josefa v Senetářově 1971-2011*, Jedovnice : Římskokatolická farnost Jedovnice, 2011, s 62.

⁷⁰ Pozn.: Z promluvy Pavla HAVLÁTA na pohřbu dne 2. října 2011.

⁷¹ Srv. ZOUHAROVÁ, L., ZOUHAR, P. *Kostel sv. Josefa v Senetářově 1971-2011*, Jedovnice : Římskokatolická farnost Jedovnice, 2011, s 62.

asi v roce 1993 v nemocnici, půjčil jim P. Petr Havlát, který byl kaplanem v Jedovnicích, auto, aby hospodyňku navštívili. Kluci přišli na nemocniční pokoj a jedna z pacientek slečně řekla, že má hodně vnuky. Ona na to hrdě namítla: „To nejsou vnuci, to jsou naši ministranti.“⁷²

---

⁷² Pozn.: Vzpomínky Josefa Matušky z Jedovnic

5 PŘÍKLADY PASTORAČNÍ PRÁCE S DĚTMI VE FARNOSTI

V této části mé práce jsou popsány hlavní aktivity, které ve farnosti v současné době probíhají. V příloze je ke každé z nich fotografická dokumentace.⁷³

5.1 Výuka náboženství v mateřských školách

V jedovnické farnosti kromě zaběhlých aktivit, jako je výuka náboženství na školách, schůzky ministrantů a scholy, probíhá v průběhu školního roku vyučování náboženství v mateřských školách. Jednou za dva týdny se děti v mateřské škole mají možnost setkat s knězem. Nejde o vyučování v pravém slova smyslu, neboť děti si s knězem povídají, poslouchají pohádky a zpívají ukazovací písničky. První takové vyučování bylo zahájeno ve školním roce 2007/2008. První roky bylo zkušební vyučování na faře a v zákristii kostela v Ostrově u Macochy. Nyní probíhá v mateřských školách v Jedovnicích, Kotvrdovicích, Senetářově, Krasové a v Ostrově u Macochy.

5.2 Farní víkendy

Mezi akce, které se konají jednou za rok, patří pořádání farních víkendů pro školní děti. Cílem farních víkendů je, aby se děti věřících rodičů seznámily a skamarádily. Aby nebyly vázány jen na jiné zájmové skupiny, které s vírou nemají nic společného. Zkušenost, že církev a křesťanství není jen chození do kostela a množství příkázání, ale že je to také společenství, v němž se může člověk pobavit a prožít něco zajímavého, je nenahraditelná. První farní víkend se uskutečnil v září 2007. Myšlenka „Farního víkendu“ vyvstala na základě malé zprávičky v „Katechetickém věstníku“, kde sestra Gratia z Vranova u Brna uváděla ve zkratce své zkušenosti s jejich farními víkendy. Zde mají farní víkendy 2x do roka. Starší děti si pod vedením nachystají program pro mladší děti, různé hry a akce – nevyhýbají se ani takovým počinům jako např. bělení kapličky, kdy pomáhal i jeden tatínek, apod.

Myšlenka takového setkání dětí celé farnosti, resp. farností Jedovnice a Ostrov u Macochy, byla veskrze zajímavá, jen ji uvést v život. A to se podařilo. V Ostrově u Macochy proběhl první „Farní víkend“ 21. – 23. září 2007. Zúčastnilo se ho okolo 30 dětí.

2007 Nosné téma akce: Živé kameny církve. *Záměrem bylo dětem ukázat poslání různých lidí z farnosti, trošku je představit po stránce osobní – přiblížit. Takže během tohoto víkendu děti poznaly, kdo je to a co pro farnost koná: kněz, akolyta, varhanice, kostelnice, aranžérka květin, vedoucí ministrantů a také katecheta. .... Poté následovalo pro děvčata pod vedením zkušené květinářky aranžování květin a pro kluky s jedním šikovným vedoucím*

---

⁷³ Viz. Příloha 6-16, s. 76 – 86.

ministrantů mini-ministrantský kurz. Tento farní víkend vyvrcholil v neděli v tamním kostele mší svatou.

Farní víkend byl dobrou příležitostí k setkání dětí v rámci našich farností a vzájemnému poznání se i při hraní všudypřítomných her.⁷⁴

Od toho roku se farní víkendy konají pravidelně, vždy v září. Z celé farnosti se děti v pátek odpoledne sjedou na faru do Jedovnic, kde je pro ně připraven celovíkendový program na určité téma. Děti jsou ubytovány ve všech prostorách fary, spí ve vlastních spacích pytlích a je o ně pečováno jak po strážce duchovní, tak tělesné. Většinou se účastní asi 50 dětí, o které se stará přibližně deset dobrovolníků. Zahajuje se slavením večerní mše svaté, která účastníky uvede do tématu.

Nosná témata v jednotlivých ročnících:

Rok 2008 – Rok sv. Pavla. Cílem tohoto víkendového pobytu bylo, aby se děti seznámily s životem sv. Pavla. V pátek po mši svaté si zahrály hru o poklad sv. Pavla. Při každé životní situaci, kterou Pavel zažíval a děti společně s ním, musely najít dopis s úkolem, který je dovedl k indicii. Když našly všechny indicie, dostaly se k pokladu. Při tom hledání poznaly, že Pavel byl zprvu horlivý pronásledovatel křesťanů, zažily obrácení sv. Pavla u Damašku i to, jak prchá přes hradby města zavěšen v koši. Když se Pavel na jedné ze svých cest dostal se svými druhy do makedonských Filip, setkal se s obchodnicí s látkami – Lýdií, která věřila v jednoho Boha a nechala se od Pavla pokřtít. Pak Pavla a jeho druhy pohostila ve svém domě. I děti se nechaly pohostit Lýdií. Ovšem ve Filipech se Pavel se Silasem dostali do vězení. I děti šly do vězení (sklep) a společně s Pavlem zpívaly chvalozpěvy. Když se Pavel ze svých cest vrátil do Jeruzaléma, byl zajat a poslán lodí do Říma, kde se mělo rozhodnout o jeho osudu. Cestou se jeho loď dostala do veliké bouře a ztroskotala. Pavel a všichni, kdo pluli na té lodi, se však zachránili. Ocitli se na ostrově Malta. Tam však Pavla kouslo jedno zvíře. Děti měly za úkol hádat, které to bylo zvíře. Když našly všechny dopisy a indicie, zavedl je Pavel ke kýženému pokladu se sladkostmi. V sobotu se hrála šipkovaná, při které si u každého rozcestníku děti opakovaly nabyté znalosti z pátečního večera. Po návratu na faru byl táborák s opékáním vuřtů, zpívaly se písničky a hrály hry. V neděli po dětské mši svaté, při které se zazpívaly natrénované písničky, děti obdržely malé upomínky na farní víkend a rozjely se do svých domovů.

2009 – Návštěva papeže a rok kněží. Po večerní mši děti rozdělené do družstev týmově hrály papežské megapexeso. Jednotlivé karty nesly obrázky týkající se papeže Benedikta XVI. Nestačilo odhalit shodné dvojice, bylo třeba také vysvětlit, co obrázky na kartách znázorňují. Vítězné družstvo získalo

---

⁷⁴ Srv. MARTINÁSKOVÁ, M. Farní víkend, *Nitka Zpravodaj farnosti Jedovnice a Ostrov u Macochy*, 2007, č. 8, s. 7.

originální odměnu – mohlo se svézt v „papamobilu“. Byl to vlastně dvoukolový vozík, ale to nic neubralo na atraktivitě svezení. Nechyběly ani nadšené pozdravy shromážděných věřících (to byli zbývající účastníci setkání) a mávání vlaječkami v barvách státu Vatikán doplněných papežským znakem. V sobotu se všichni vydali hledat poklad. Postupně získávali informace o dalším úseku cesty a museli plnit různé úkoly. Jedním z úkolů bylo nejen poznat podle zahrané scény podobenství o milosrdném Samaritánovi, ale pak také provést v praxi totéž, totiž dopravit na určené místo svého kamaráda. Poutníci se nakonec setkali s poustevníkem (představoval ho jeden z pořadatelů), který žil v jeskyni. Od něho získali klíče k truhle s pokladem, jehož součástí nebyly jen chutné potraviny, ale také DVD s filmem o páteru Piovi. Ten děti zhlédly na závěr dne na faře. Na pozdní odpoledne připravila mládež pro děti v blízkosti fary „lanové centrum“, kde se děti mohly dosyta vydovádet. V neděli je čekala ještě jedna atrakce. Místo kamenného Jana Nepomuckého, který byl v tu dobu restaurován, se na podstavci na městečku objevil světec živý. Děti měly za úkol uhodnout, o jakého světce jde, a tak se hravou formou seznámily s jeho životopisem. Víkend byl opět ukončen společnou účastí na mši svaté.

2010 Bible – cílem bylo přiblížit dětem význam Bible. Páteční večer byl zahájen společnou mší svatou a po té jej vyplnily seznamovací hry. V sobotu se všichni vydali na pouť do nedalekých Křtin. S sebou nesli velký model Bible, který byl vyřezán z polystyrénu, a v jehož nesení se jednotlivé skupinky střídaly. Cestou mezi sebou družstva soutěžila v soutěžích na biblická témata. Děti jako Hebrejové prchaly z Egypta přes Rudé moře, plnily Noemovu archu páry zvířat, jako Rút sbíraly na poli roztroušené klasy obilí, jako apoštol Petr chodily po vodě a zahrály si i na Lazarovo vzkříšení. Prokazovaly znalosti, které byly odměněny jednotlivými písmenky hlaholice. Až ve Křtinách dostaly klíč, kterým mohly převést text do současné češtiny. Po zvládnutí všech úkolů se vydaly zpět na jedovnickou faru. Velké překvapení je čekalo v neděli, kdy se děti osobně setkaly s věrozvěsty Cyrilem a Metodem, kteří se překvapivě objevili na faře ve sklepení. Po tomto výletu do 1. tisíciletí následovalo ukončení farního víkendu mší svatou.

2011 Křest - Česká biskupská konference v lednu 2010 vyhlásila společným pastýřským listem pastorační přípravu na rok 2013, v němž si budeme připomínat 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na naše území. Přípravný rok 2010 byl věnován Božímu slovu, tedy Bibli. Rok 2011, jako 1. rok pastorační přípravy, byl věnován svátosti křtu. Děti se tedy v sobotu vydaly

na cestu pro vodu, bez které nelze křtít. I první křesťané křtili u tekoucí vody v přírodě. Protože křest nás spojuje s Ježíšovým křížem, vyrobily děti na první zastávce své kříže z přírodních materiálů, které celou cestu nesly s sebou. Na další zastávce připravovaly oleje pomocí nasbíraných vonných bylin, dále si každý vyrobil svíci z včelího vosku. Potom děti skládaly text Kréda, který byl rozstříhán na kousky. Cestou pro vodu také každé družstvo dostalo křestní maxiroušku, která představovala vlastní duši, kterou bylo potřeba uchovat v čistotě. To se ovšem nikomu stoprocentně nepodařilo. Z lesní studánky děti nabraly do lahví vodu, přítomný kněz ji následně posvětil a děti se vydaly na zpáteční cestu. Na skautském tábořišti si ještě opekly vuřty. Při nedělní mši děti společně s rodiči a ostatními obnovily své křestní sliby a byly pokropeny vlastnoručně donesenou vodou ze studánky.

5.3 Dětské poutě

Další akcí, která se koná jednou ročně, je květnová pouť dětí a mládeže autobusem na některé poutní místo v republice a bývá spojena s návštěvou nějaké zajímavosti. Tak například v roce 2007 při pouti na Cholinu to byla návštěva Arboreta v Bílé Lhotě a pravoslavného kostelíku v Řimicích.

V roce 2008 navštívily děti Slavkovice u Nového Města na Moravě - čerstvě vysvěcený kostel Božího Milosrdenství, vystoupily na Paseckou skálu a na závěr navštívily Nové Město.

V roce 2010 putovaly do Staré Vody u Libavé – kostel ve vojenském prostoru, prošly naučnou stezkou za Moravským Berounem a navštívily stáčírnu v Ondrášově.

V roce 2011 jely děti na poutní místo Kalvárie u Jevíčka a prohlédly si expozici Průmyslového muzea v Mladějově .

5.4 Zahradní slavnosti

Zahradní slavnosti začal organizovat P. Václav Trmač od roku 2004. Pořádají se vždy koncem června v neděli odpoledne. Na farní dvůr postaví dobrovolníci velký stan, dovezou zahradní stoly a lavičky a připraví ohniště na opékání párků, které si účastníci donesou z domu. Garáž slouží muzikantům jako pódium. V 15,00 hodin akce vypukne. Hraje hudba, v mezičase se rozdávají odměny dětem, které odevzdaly karty s nálepkami za účast na bohoslužbách během roku. Dospělí sedí, poslouchají hudbu, popíjí kávu, čaj nebo jiné nápoje a klábosí. Děti se přesunou pod lípy ke hřbitovu, kde jsou pro ně připraveny

různé hry a soutěže. Po absolvování všech úkolů, jejichž splnění se každému dítěti zapíše do průkazu, si děti zajdou na faru pro sladkou odměnu. Celé odpoledne se nese v pohodovém duchu. Hudební vystoupení zajišťují scholy z okolních farností a Banjoband, ve kterém hraje i otec Václav Trmač. Katecheté a mládež připraví program pro děti, skauti zase lanové centrum. I takto strávené odpoledne přispívá ke stmelení farnosti.

5.5 Kočárkonožičkový výlet

Kočárkonožičkový výlet se koná tradičně v Senetářově 1. května o svátku svatého Josefa – Dělníka. Výlet je hlavně pro malé děti a jejich rodiče. Začíná se dopoledne mší svatou v kapli sv. Josefa, potom následuje procházka po okolí Senetářova. Jde se po cestách tak, aby výlet mohly absolvovat i maminky s kočárky. Spolčo senetářovských rodičů připraví pro děti program na biblické téma. Děti soutěží v různých dovednostech, za odměnu potom dostávají sladkosti. Na závěr se všichni sejdou u ohně, kde posedí a opečou si špekáčky. Tak se tvoří společenství mezi nejmladšími farníky a jejich rodiči.

5.6 Prázdninové pobyty prarodičů s vnoučaty

Prázdninový pobyt prarodičů s vnoučaty je začínající tradice. První pobyt na ostrovské faře, která byla brzy po 2. světové válce bez kněze a v současnosti slouží k ubytování, se uskutečnil v srpnu roku 2010. Babičky a dědečkové spolu s vnoučaty různého stáří zde prožívají tři prázdninové dny společně. Hrají se různé hry na biblická témata, čtou se pohádky, nechybí ani táborák, cesta za pokladem nebo stezka odvahy. Faru také navštíví otec Václav, který dětem zpestří večer u táboráku hrou na banjo.

O prázdninách 2011 se vše neslo v duchu ROKU KŘTU. Nejprve se účastníci dověděli, že křesťanů je na světě přibližně jedna miliarda, což obnáší číslici jedna a za ní devět nul, a že se křesťanem stává člověk tím, že přijme křest. Dál už se vše točilo kolem vody. Děti si vyzkoušely, že voda dává život, umývá nečistoty a je nezbytná pro život. Pak si zahrály křestní golf, večer byla stezka odvahy a nakonec hledání pokladu. Ve čtvrtek večer navštívil faru pan děkan. Na zapáleném táboráku se opékaly špekáčky a za zvuků banja si účastníci společně zazpívali. Na pátek se děti obzvláště těšily, neboť se farní dvůr proměnil v moře, připrula velryba a ony se mohly, stejně jako Jonáš, svézt v břiše velryby. Děti poznaly, že i ony občas (podobně jako Jonáš) dělají pravý opak toho, co se po nich žádá.

5.7 Oslavy Dona Boska

Tyto oslavy proběhly ve farnosti pouze dvakrát, ale pro svůj význam je také uvádím.

V roce 1988 uplynulo 100 let od smrti významného, laskavého a neúnavného vychovatele, kněze Jana Boska. Při této příležitosti byl v jedovnickém kostele připraven nedělní odpolední program, jehož cílem bylo seznámit zájemce s tímto světcem. Kostel byl tehdy plný jako o velkých svátcích, program se podařil, všichni byli spokojeni. Jelikož se oslava konala v době, která nepřála rozvoji víry, začaly se o ni zajímat státní orgány, přesněji řečeno Státní tajná bezpečnost. Hned druhý den se objevili estébáci na faře a otec František měl co vysvětlovat. Zvláště obtížné bylo přesvědčit ochránce socialismu, aby ze školy nevyhodili protagonisty salesiánského odpoledne.

V lednu 2011 uplynulo 123 let od úmrtí Dona Boska a salesiánští spolupracovníci z jedovnické farnosti se rozhodli oslavu zopakovat. Zúčastnil se jí také salesián Petr Cvrkal SDB. Měl na starosti hlavní část programu pro dospělé – přednášku o působení salesiánů v Bulharsku. Přednášce předcházela program pro všechny. Děti zahrály scénku ze života malého Jana (repríza z roku 1988), komentátoři provedli přítomné životem Dona Boska a společně si všichni zazpívali několik písniček. Po úvodním programu se děti odebraly na faru, kde se podle věku rozdělily do skupinek a pod vedením organizátorek hrály hry a soutěžily. Děti se pobavily a nenásilnou formou se dověděly něco nového o Donu Boskovi a oživily, případně doplnily znalosti z náboženství. Dospělí vyslechli v klidu poutavou přednášku Petra Cvrkala SDB. Pro všechny účastníky bylo připraveno pod kůrem občerstvení ve formě buchet, koláčů, perníků a bábovek; podávala se horká káva a čaj.

I když takové akce se nekonají pravidelně, vnesl i tento počín do farnosti nový prvek.

5.8 Dětský karneval

Každoročně, vždy v plesové sezóně, pořádají katechetky a moderátoři jedovnické farnosti v kulturním domě dětský karneval. Karneval je určen pro širokou veřejnost. Každoročně je zaměřen na nějaké pohádkové téma. Například v roce 2011 to bylo na pohádku Zlatovláska. Děti postupně plnily úkoly jako hašení hořícího mraveniště, zachraňování krkavčích mláďat, sbírání perel ve vysoké trávě, hledání prstenu na dně jezera. Úkoly byly přiměřené věku účastníků. V mezičase masky tancovaly a dováděly na parketu. Vyslechly si také

novou autorskou pohádku od P. Václava Trmače. Touto akcí se chtějí katechetky zviditelnit a představit se široké veřejnosti, neboť i věřící se dovedou veselit a bavit.

5.9 Tříkrálová sbírka

K datu 6. ledna se vztahuje slavnost Zjevení Páně – svátek Tří králů. Tříkrálová sbírka je v České republice známá jako největší dobrovolnická charitativní akce. Její novodobá historie se začala psát v olomoucké arcidiecézi v roce 2000 a celorepubliková tradice byla zahájena roku 2001. V jedovnické farnosti však již od roku 1997 doprovází dechová hudba Bivojanka tři krále a hraje koledy. Po zavedení celonárodní Tříkrálové sbírky však není v silách Bivojanky obejít a odehrát koledy u všech jedovnických domů, proto jen symbolicky obchází své členy a známé. Vykoledované dary věnuje na charitativní účely.

Ve všech vesnicích jedovnické farnosti chodí několik skupinek dětí převlečených za tři krále a vybírají do kasiček Charity dary od občanů. Přitom posvěcenou křídou označují domy symbolem K+M+B a připojí k tomu letopočet.

V roce 2010 se jedovničtí skauti jako každoročně účastnili tříkrálové sbírky v hojném počtu, přes 40 koledníků. Vytvořili 12 skupinek, které v pátek a sobotu 8. a 9. ledna obcházely Jedovnice s prosbou o příspěvek na charitu. Mimořádná sněhová nadílka inspirovala chlapce ze 4. oddílu k tomu, aby koledu spojili s pomocí lidem tím, že jim pomohou prohrnout snůh. Tato pomoc se setkala s uznáním nejen těch, kterým byla určena, ale 4. oddíl byl posléze nominován na cenu Charity za mimořádný čin v roce 2010. Cenu Charity ČR za rozvoj charitního díla udělil 4. skautskému oddílu z Jedovnic ve čtvrtek 23. září 2010 v Praze prezident Charity ČR Mons. Pavel Posád a ředitel Charity ČR Ing. Mgr. Oldřich Haičman. 4. oddíl se díky tomuto ocenění také objevil 2. 1. 2011 v přímém přenosu tříkrálového koncertu, který odvysílala České televize.⁷⁵

5.10 Divadélko Sedmikrásek

Loutkové divadélko Sedmikrásek se hraje v Jedovnicích na faře spoustu let. Vystoupení je nepravidelně, jednou až dvakrát do měsíce v sále fary, vždy okolo 12.30 hod., po skončení mše svaté. O program se stará dlouholetá katechetka paní Ludmila Pleskačová. Má vyrobeno mobilní pódium pro loutky, za nímž se skryjí loutkoherci, většinou z řad školou povinných dětí. Na vystoupení se nemusí herci nijak připravovat, neboť hry jsou jednoduché a text má každá postava zvýrazněn a vylepen na zadní straně pódia. Celé vystoupení trvá deset až patnáct minut a po něm následuje krátký výklad nedělní homilie nebo právě

⁷⁵ Pozn.: Vzpomínka Michala Dvořáka z Jedovnic

předvedené pohádky. Děti, zvláště předškoláci, se na pohádku těší a sál se velice rychle zaplní. Když je na programu pohádka, nemusí rodiče přemlouvat děti k návštěvě bohoslužby.

5.11 Diecézní setkání dívek

Od roku 2009 se koná každoročně v květnu, při příležitosti pouti do Císařské jeskyně v Ostrově u Macochy, Setkání pro dívky, kterého se účastní dívky z blanenského děkanátu. Setkání začíná vždy ráno v 9.00 hodin. Většinou se ho účastní okolo 40 dívek ve věku 7 až 15 let, asi deset pořadatelek a jeden až dva kněží. Každé setkání bývá zaměřeno na určité téma. Zájem o tato setkání je veliký. Děvčata si kromě toho, že poznají jiné věřící dívky z děkanátu, také odnášejí vědomosti a zkušenosti, které mohou uplatnit ve svém duchovním životě.

2009 téma: Po stopách svatého Pavla. Děvčata po skupinách plnila úkoly na jednotlivých stanovištích a seznamovala se s životním příběhem sv. Pavla. Zavázáním očí byla podobně jako sv. Pavel oslepena, utíkala z Damašku, vyzkoušela si kazatelskou činnost, prokazovala odvahu nebo podstoupila plavbu do Říma. Za každou činnost získávala skupinka čítající pět děvčat body a po ukončení hry bylo u táboráku kromě opékání buřtů také vyhodnocení. Ve dvě hodiny odpoledne se pro ně a další děti konala v Císařské jeskyni dětská mše svatá za doprovodu písni scholy.

2010 téma: Rok kněží. Program byl inspirován brožurkou k roku kněží, kterou vydalo brněnské DKC 2010. Děvčata byla rozdělena do skupinek, běhala pro barevné papírové čtverečky, které představovaly duše. S těmi potom přicházela na jednotlivá stanoviště, kde organizátorky představovaly nějakého významného kněze (sv. Dominika, sv. Patrika, sv. Františka Xaverského, J. N. Neumanna, Štěpána kardinála Trochtu, sv. Dona Boska a Řehoře Velikého). Každá z organizátorek si předem vymyslela něco, co symbolizovalo jí představovaného kněze, a v tom dívky zkoušela. Cestu mezi jednotlivými stanovišti komplikovala skupinkám dívek „pokušení“, která, když děvčata dohonila, si s nimi stříhla „kámen, nůžky, papír“. Když převlečená organizátorka za pokušení vyhrála, sebrala skupince duši. Na kněžských stanovištích potom děvčata získávala body za provedené úkoly a za počet odevzdaných „duší“. Celá hra se opět vyhodnotila při táboráku. Nechybělo opékání buřtů a na závěr v 14.00 hodin mše svatá v jeskyni.

2011 téma: Křest. Jednalo se opět o bojovou hru, při které se účastnice snažily bojovat s hříchem. Na úvod organizátorky předvedly scénku, kdy rodiče přijdou za knězem a žádají křest dítěte. Kněz vyšle rodiče pro všechny věci, které jsou ke křtu zapotřebí. Tím scénka skončila a dívkám byla vysvětlena pravidla hry, při které budou ony shánět potřebné věci pro křest. Předtím, než se skupinky děvčat rozprchly plnit úkoly, aby sehnaly potřebné věci ke křtu, dostaly křestní roušky. Byly upozorněny na nebezpečí setkání se s hříchem, který jim může roušku ušpinit, (fixem) a také na možnost očištění roušky u zpovědníka, což byla další organizátorka, která po splnění úkolu děvčatům čmouhu z roušky zmizíkem odstranila. Na jednotlivých stanovištích potom získávaly potřebnosti ke křtu: svíčku, olej, křestní formuli, vodu, křtitelnicí a také kmotra; to vždy po splnění nějakého úkolu. Po ukončení hry následoval obvyklý scénář – oheň, vyhodnocení, špekáčky a mše svatá v jeskyni.

6 BUDOUCNOST FARNÍ PASTORACE

Směr, kudy se má úspěšně pastorec ubírat, dal svým působením ve farnosti otec František Vavříček. Velkou inspirací je také salesiánské hnutí, jehož spolupracovníci ve farnosti žijí a aktivně se na životě farnosti podílejí.

6.1 Pastorec otce Vavříčka – shrnutí a realita dnešních dnů

Z toho, co je v této práci uvedeno, je znát, že pastorec ve farnosti Jedovnice je na dobré úrovni. Velký podíl na tom má otec František Vavříček. Jeho přístup k dětem, mládeži a všem farníkům byl natolik podmanivý, že zanechal pozitivní stopu v každém člověku. Nemalou úlohu v pastoraaci sehrála tichá a nenápadná hospodyňka slečna Anna Pospíšilová. Fara byla vždy centrem dění farnosti, nikdy se nestalo, že by bylo na faře zamčeno. Už v době reálného socialismu otec Vavříček a jeho farní hospodyně vykonávali tiše a nepozorovaně novou evangelizaci.

Dnešní faráři to nemají lehké. Je jich málo, a tak tam, kde působil kdysi farář s kaplanem, je nyní jen jeden kněz, mnohde i ten má na starosti další farnost. Na faře, pokud se předem nedomluvíte, vám nikdo nepřijde otevřít dveře, natož aby vám podal čerstvě upečené koláče. Hospodyně se vytratily. Je tento ženský fenomén nenávratně pryč? Pokud ano, proč se tak stalo? Nevytratí se tím, jak budou vymírat generace jedovnických farníků, také genius loci, který tomu místu dali tito dva lidé? To jsou otázky, na které nyní nedokážeme odpovědět, ale měli bychom se jimi zabývat, pokud nám na živé farnosti záleží.

6.2 Problémy pastorec

Prvním a také hlavním problémem v budoucí pastoraaci ve farnosti se zdá klesající počet kněží. Otázkou je, jak zajistit pastoraaci s menším počtem kněží. Jednou z možností je, *je-li to užitečné nebo nutné svěřit určité úkoly laikům*.⁷⁶ Laici však musí být důrazně poučeni o křesťanských kořenech těchto služeb a navíc musejí pastýři dbát na to, aby se lehkomyšlně nesahalo k domnělým „nouzovým situacím“.⁷⁷

Tradiční společenské vazby se rozpadají a mění se i podoba farností. Církev se stává v Česku diasporou a rozpad společenských vazeb podobu farností úplně

⁷⁶ Jan Pavel II., apoštolský list *Christifideles laici*. Praha : Zvon 1996, s. 40.

⁷⁷ Srv. tamtéž, s. 41.

mění. Dnes škola a mnohdy ani rodina nejsou tím místem, kde by se dítě učilo víře. Osobní svobody jednotlivce se stávají nedotknutelnými. Ve společnosti existuje široká škála hodnot. Dnes musí pastorec stavět na širokém prostoru svobody, kde má člověk možnost volit si svůj světonázor i náboženství. Problém pastorce tedy není v nedostatku kněží, ale spíše v tom, že se změnil svět kolem nás. Církev musí opustit automatické pastorační návyky a změnit priority. Cílem každé pastorce má být shromažďovat věřící a vysílat je do světa. Dnes převládá prvek shromažďovací. Prvek vysílání je podstatně zanedbáván. Když ovšem přijmeme prvek vysílání do světa za základní, otevřou se široké možnosti pastorce.⁷⁸

*Farnost, o kterou je dobře pastoračně postaráno, se musí stát farností, která se pastoračně stará o druhé.*⁷⁹ To předpokládá spolupráci různých farností i jejich funkční slučování. Tam, kde je nedostatek kněží, povolávat osvědčené a připravené manželské páry k vedení bohoslužeb. Krizi současné farní pastorce nemůžeme zabránit, ale můžeme v ní osvědčit svou víru.

Mladí lidé hledají odpovědi na otázky po smyslu života. V takové situaci nelze jen v dobré víře čekat, že vše půjde samospádem, že se budou děti křtít, potom chodit do náboženství, po absolvování krátké přípravy přijmou biřmování, kněz je snad i oddá a nakonec i pohřbí. *Z průběhu minulých asi tak devadesáti let lze dobře ukázat, jak to nefunguje, a bylo by tragické opakovat třeba i v dobré víře staré chyby.*⁸⁰

6.3 Salesiánské metody pastorce

Komunita salesiánů, která působí i v České republice, se již v době totality starala o dorůstající křesťanskou mládež, i když to bylo poněkud riskantní. Hrozilo totiž stíhání tehdejší státní mocí a mnohdy se také tak stávalo. Generace tehdejších salesiánů formou prázdninových pobytů, nazývaných chaloupky, vedla chlapce a dívky z věřících rodin, upevňovala je ve víře, dávala jim sebe za vzor a pomáhala jim získávat dospělou víru. Učili je nebýt tuctovými křesťany. Úryvek svědectví jednoho chlapce v knize Chaloupky Jaroslava Vracovského hovoří dosti jasně: *... A naučil jsem se angažovanosti, odpovědnosti za druhé. V tom vidím veliké plus, poněvadž pokud křesťané mají něco přinášet a mají být solí, měli by být angažovaní. Ať již jakýmkoli způsobem, na chaloupkách, při práci s mládeží, v politice, v čemkoli jiném, v kultuře. Já jsem to vždycky bral jako věc samozřejmou.*⁸¹

⁷⁸ Srv. AMBROS, P. *Teologicky milovat církev*. Velehrad : Refugium, 2003, s. 242-247.

⁷⁹ Tamtéž, s. 248.

⁸⁰ OPATRŇ. A. *Pastorační situace u nás*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1996, s. 99.

⁸¹ VRACOVSKÝ, J. *Chaloupky*. Praha : Portál, 2002, s. 35.

Jelikož se salesiánská komunita soustředí na práci s mládeží, má také podrobně zpracované postupy, kterými uskutečňuje výchovu k víře. Podnětná je 23. všeobecná kapitula salesiánů Dona Boska – Výchova mládeže k víře, která se konala v Římě v roce 1990. Její závěry lze využít pro pastorační práci v celé církvi. Z ní jsou čerpány následující podněty.⁸²

- Mezi církví a většinou mládeže je velký odstup jak fyzický, tak psychický a kulturní. Je proto třeba vycházet za mladými lidmi tam, kde se zdržují, vyslechnout jejich dotazy a být pozorný k jejich tužbám. To je první věc, která předchází výchově k víře.
- *Cesta výchovy začíná tím, že oceníme dědictví, které každý mladý člověk má v sobě a které správný vychovatel dovede rozvážně a trpělivě odhalovat.*⁸³ Je třeba vhodně využít svou pastorační vnímavost a objevit někdy skrytou, ale ne zmizelou touhu mladého člověka po Bohu.
- Přívětivost a vlídnost potom přeroste v oboustranné přátelství. Tento vztah se vyznačuje důvěrou a rodinným duchem, radostí a veselostí. Vychovatelé se snaží v tomto prostředí dávat návrhy, které odpovídají zájmům mladých, a současně poradit v tom, co má hodnotu a prospívá víře.
- Při výchově k víře musíme mít na paměti dvě vodítka. Jedním vodítkem jsou nesnáze, které musí mladí překonávat při utváření své osobnosti, a druhým vodítkem je sám Kristus, který mládež vybízí, aby utvářela svou osobnost podle zjevení, které se projevilo v něm samotném.
- Cesta k víře se musí přizpůsobit těm, kdo ji mají začít, neboť každý dospívající má svůj krok, který je jiný než u ostatních, a výsledky jednotlivých etap nejsou u všech stejné. Na zřeteli je třeba mít zejména pochopitelný způsob mluvení, přívětivé prostředí nebo rodinný ráz vztahů.
- *Výchovou a evangelizací sledujeme všestranný rozvoj člověka tím, že ho vedeme k dokonalému člověku Ježíši Kristu, a vychováváme tak poctivé občany a dobré křesťany.*⁸⁴
- Člověk usměrněný ke Kristu dovede propojit víru a život. Pokud je rozpor mezi vírou, životem a kulturou, projeví se to neúčinností víry jak v rovině osobní, tak v rovině společenské.

---

⁸² Srv. 23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*. Praha : Portál, 1992, s. 44-50.

⁸³ Tamtéž, s. 44.

⁸⁴ Tamtéž, s. 50.

- *Žádný pokrok není ovšem myslitelný, jestliže nabídka není přijata. Myšlenkový obsah, který v každém jednotlivém okruhu chceme zdůraznit, nejsou lekce poskytnuté zvenčí nebo materiály ke zpracování. Jsou to naopak výsledky zrání, které proběhlo u osoby podle jejího rozhodování. Musíme tedy věnovat velikou pozornost tomu, aby každá nabídka byla přijata s náležitým vnitřním zanícením. Výchovu k víře musíme tedy uvažovat jako postup k vyšší lidské úrovni, hledání smyslu života, výběr hodnot a zapojení do církve a do občanské společnosti.*⁸⁵
- Na vychovatele jsou kladeny nemalé požadavky. Vychovatel má mít znalosti a moudrost. Má to být člověk zralý, který pozorně naslouchá otázkám, jež klade vlastní život a svět, a uvažuje o nich.

V České republice se problémy pastorace mládeže v hojné míře zabývá Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kde působí několik významných salesiánských osobností.

Na webových stránkách Salesiáni Dona Boska je ke stažení mnoho podnětných statí, které se týkají problematiky práce s mládeží. Ve svém článku *Práce s mládeží jako „evangelizační prostor“* Michal Kaplánek v závěru píše: *Víme, že „ten největší poklad“ – poznání Krista – nemůžeme nikomu předat. Jediné, co můžeme, je připravit Ježíši cestu do srdcí mladých lidí.*⁸⁶

6.3 Výchovné cíle, hledání smyslu života

Neméně důležité je určit si výchovné cíle. Mladý člověk musí přijmout sám sebe a chopit se života, komunikovat s ostatními i přijímat jejich odlišnost. Mladý člověk hledá smysl života. Někdo pátrá po smyslu života teprve, když zakusí hluboké zklamání, nedosáhl štěstí, po kterém toužil, nebo u něho nastal pocit prázdnoty. Každý výchovný proces by měl mít svůj cíl v tom, aby touha mladého člověka po odpovědi na otázku po původu a cíli života a po vlastním úkolu osoby v životě dosáhla svého naplnění. První krok, který mají mladí lidé učinit, je pochopit prázdnotu idolů, vystihnout, že se ve vesmíru i v lidské osobě projevuje Bůh. Doprovázet je na této cestě poznání je pro církve úkol nelehký.⁸⁷

Aby se cíle pastorace mládeže úspěšně naplňovaly, je nutné kvalitní řízení a financování pastorace. Je třeba zajišťovat tuto pastorační práci dobře připravenými

⁸⁵ 23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*. Praha : Portál, 1992, s. 52.

⁸⁶ KAPLÁNEK, M. *Práce s mládeží jako „evangelizační prostor“*. *Salesiáni Dana Boska*, [online]. Praha : 2007. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/ke-stazeni/odborne-seminare/>, [cit. 2012-03-31].

⁸⁷ Srv. 23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*. Praha : Portál, 1992, s. 55-57.

kněžími, jáhny i laiky a je nutné podporovat snahy o vzdělávání těchto pastoračních pracovníků.⁸⁸

Dále je zapotřebí, aby církev pomáhala všem průměrným katolíkům, kteří žijí rozptýleni ve světě, aby dokázali prožívat plnost víry osobní i víry společenské.⁸⁹ Protože *víra bez společenství je pouze poloviční víra.*⁹⁰

6.4 Konečný výchovný cíl

Je několik výchovných cílů, kterých je potřeba, aby věřící mládež postupně dosáhla, aby se pouhá zvědavost mladého člověka přeměnila v život z víry. Některé z těchto cílů uvádím:⁹¹

1. Postřehnout znamení Krista Spasitele v komunitě, v postojích i v křesťanském obřadu
2. Pochopit a svědčit svědectví věřících v Krista
3. Od svědectví přejít k hlásání radostné zvěsti (např. rozhovorem, katechezí, klidným mezikřesťanským rozhovorem)
4. Přepracovat vlastní životní názor, proměnit svůj život; vážně se zabývat neshodou mezi vlastním životem a vírou
5. Praktikovat víru, upevnit postoje a způsoby jednání. Výchova k víře uschopňuje věřícího obhájit jeho křesťanskou naději

Konečným výchovným cílem by mělo být to, aby vědomí příslušnosti ke křesťanské komunitě u mládeže dosáhlo zralosti. *Příslušnost k církvi může dozrát jako přilnutí srdce i mysli jedině tehdy, když mládež bude chápat církev jako společenství s Bohem a s lidmi ve víře a lásce, jako znamení a nástroj Božího království.*⁹² Je třeba zmobilizovat v každém mladém člověku jeho pozitivní stránky tak, aby přinášely užitek. A to je velký a nelehký úkol pro farní pastorační.

Ve středu zájmu práce s mládeží nestojí rozšíření církve jakožto instituce (aby bylo víc katolíků), ale mladý člověk, kterého Bůh vede k sobě. *Motivem pastorační mládeže je tedy láska – touha po dobru pro milovaného člověka.*⁹³

⁸⁸ Srv. Plenární sněm katolické církve v ČR. Závěrečný dokument *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 63.

⁸⁹ Srv. AMBROS, P. *Kam směřuje česká katolická církev?* Velehrad : Refugium, 1999, s. 78.

⁹⁰ Tamtéž, s. 78.

⁹¹ Srv. 23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*. Praha : Portál, 1992, s. 59-62.

⁹² Tamtéž, s. 62.

⁹³ KAPLÁNEK, M. Předávání víry mladé generaci. *Teologické texty*, 2008, č.4, [online]. Praha : 2008

[cit. 2012-03-31]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2008-4/Odpovednost-za-budoucnost>

ZÁVĚR

Každodenně jsme svědky, že život české společnosti plyne jinudy než proud křesťanské víry a praxe. Stojíme před otázkami, zda máme vstoupit do polemiky s většinovou společností nebo zda s ní máme jednoduše plout, stát mimo nebo se tím vůbec nezabývat. Přestože jsme početně slabí, náš vliv je větší než naše procentní zastoupení ve společnosti. Je znát v oblasti etiky ve zdravotnictví, v hospicovém hnutí, v oblasti péče o uprchlíky i jinde. Myšlenkové proudy politické a ekonomické však málo ovlivňujeme. Zde se uplatňují myšlenky liberalismu a nezávislosti, což jsou plody renesance, francouzské revoluce a raného kapitalismu. Jsme křesťany ve světě, kde se sice slaví křesťanské svátky, jako jsou Vánoce a Velikonoce, ale jejich obsah se většinou vytrácí. Křesťanská morálka není základem obecně uznávaného systému hodnot, a tak existuje určitý strach, aby se církve nevměšovaly do veřejných věcí a do otázek morálky.⁹⁴ Také ve školství převládá výuka vědeckých poznatků nad formováním osoby. To způsobuje odtržení vyučování od života, od uceleného utváření osoby.⁹⁵

Zde se nabízí prostor pro pastorační práci. Oslovovat děti a mládež a přivádět je k víře, formovat jejich životní postoje tak, aby křesťanské hodnoty se staly jejich vlastními hodnotami. To ovšem vyžaduje zapálené, obětavé, zralé a moudré vychovatele, kteří budou pozorně naslouchat otázkám, které klade sám život.⁹⁶

---

⁹⁴ Srv. OPATRŇY, A. *Pastorace v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 22-23.

⁹⁵ Srv. 23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*. Praha : Portál, 1992, s. 27.

⁹⁶ Srv. tamtéž, s. 54

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: SVOBODOVÁ Zdeňka

Instituce: Katedra pastorální teologie CMTF UP v Olomouci

Název práce: Pastorace dětí a mládeže ve farnosti Jedovnice, historie, současnost a budoucí směřování

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

Počet stran: 86

Počet příloh: 16

Počet titulů použité literatury: 14

Počet pramenů: 14

Klíčová slova: pastorace
                                  mládež
                                  salesiánské metody pastorace
                                  farnost Jedovnice
                                  Mons. František Vavříček
                                  Anna Pospíšilová

Diplomová práce dokumentuje mnohaletou úspěšnou práci s dětmi v Římskokatolické farnosti Jedovnice. Tuto skutečnost prokazuje vzpomínkami farníků, kaplanů i popisem aktivit, které ve farnosti probíhají. Jsou zde popsány salesiánské metody pastorace, výchovné cíle i problémy, se kterými se při pastoraci mládeže setkáváme.

RESUMÉ

SVOBODOVÁ, Zdeňka. *Pastorace dětí a mládeže ve farnosti Jedovnice, historie, současnost a budoucí směřování*
Diplomová práce

Pastorační péče je základní úkol církve. Aby mohla být pastorace dobře vykonávána, je třeba znát její charakter, prostředky i cíle, být seznámen s celospolečenskou situací, s tím, co ovlivňuje člověka. S těmito informacemi je potom možné začít samotnou pastorační vykonávat. Pastorační činnost v každé době narážela na nějaké těžkosti spojené s klimatem a politickou situací ve společnosti. Těžkým obdobím bylo období socialismu. I v té době se našli odvážní a obětaví lidé, kteří přes těžkosti a nebezpečí pronásledování pracovali s dětmi a mládeží. Rok 1989 přinesl pro církve v oblasti pastorace nové možnosti i očekávání. Ta se však těžce naplňovala a mnohdy se ani naplnit nemohla.

V Římskokatolické farnosti Jedovnice se pastorace úspěšně rozvíjela již od roku 1947, kdy do farnosti přišel P. František Vavříček spolu s hospodyní slečnou Annou Pospíšilovou. Společně ve farnosti působili téměř padesát let. Svědectvím jejich činnosti jsou vzpomínky bývalých kaplanů, kteří v letech 1969 až 1992 do farnosti přicházeli jako čerstvě vysvěcení novokněží. Bylo jich celkem jedenáct a ve farnosti působili každý přibližně dva roky. Otec Vavříček jim byl dobrým příkladem. Také farníci, které otec František Vavříček od dětství vedl k víře, dosvědčují jeho zapálenost pro Boží věc. Já sama jsem vyrůstala v této farnosti a většinu toho, co dosvědčují svědci, jsem osobně prožívala. V této práci jsou uveřejněny vzpomínky kaplanů, farníků i životopis P. Vavříčka a slečny Pospíšilové. Jsou zde popsány hlavní aktivity, které ve farnosti v současné době úspěšně probíhají. Není jich málo a nasměrování k nim dal svým působením otec František Vavříček, Anna Pospíšilová, kaplani i současný farář P. Václav Trmač. Inspirací je také salesiánské hnutí, jehož spolupracovníci ve farnosti žijí a aktivně se na životě farnosti podílejí.

Ovšem každodenně jsme svědky, že život české společnosti plyne jinudy než proud křesťanské víry a praxe. Křesťanská morálka není základem obecně uznávaného systému hodnot. Zde se nabízí prostor pro pastorační - oslovovat děti a mládež a přivádět je k víře, formovat jejich životní postoje. Svědomitě vedená pastorace může ukazovat život z víry jako dobrý, hodnotný a obšťastňující.

RESUME

SVOBODOVÁ, Zdeňka. *Spiritual guidance of children and young people in Jedovnice parish, history, presence and future direction*

Thesis

Pastoral care is the basic task of the church. To do pastoral work well, it is necessary to know its character, mechanism and goals, to be informed about the social situation, about that, what influences a human. With this information it is then possible to start the pastoral work. The pastoral work was confronted with some difficulties combined with a politic situation in the society in each time. A hard period was the period of socialism. Also in this time, brave and self-sacrificing people appeared who worked with children and young people despite troubles and dangers of persecution. The year 1989 brought new possibilities and expectations for the church in the field of the pastoral work. Nevertheless it was difficult to fulfill these expectations and often it could not be fulfilled.

The pastoral work in roman-catholic parish Jedovnice has been successfully developed since 1947, when the priest Frantisek Vavricek came to the parish together with the housekeeper Miss Anna Pospisilova. They worked together in the parish almost fifty years. The memories of former chaplains, who came to the parish as newly ordained priests in years 1969 – 1992, are the testimony of their active work. There were eleven chaplains and they operated in the parish approximately two years. The priest Vavricek was a good example for them. Also the parishioners, who p. Vavricek lead to the religion already from their childhood, confirm his enthusiasms for the God's thing. I grew up in this parish and most of that what the witnesses confirmed I personally went through. Memories of chaplains, parishioners and also the curriculum vitae of the priest Vavricek and Miss Pospisilova are published in the work. As next the activities, which are currently in a successful progress in the parish, are described. There is a significant amount of such activities and the basics were given by the priest Frantisek Vavricek, Anna Pospisilova, chaplains and also the current father Vaclav Trnac. As a next inspiration there is also a Salesian movement, which co-workers live in the parish and share actively the life of the parish.

Nevertheless we are every day witnesses, that the life of Czech society goes a different way than the flow of catholic religion and practice. The catholic moral is not the basis of a generally accepted system of values. The place for pastoral work offers here – speak to children and young people a lead them to the religion, form their life feeling. Conscientious pastoral work can show life in religion as a good, valuable and joyful life.

LITERATURA

23. KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSKA. *Výchova mládeže k víře*. 1.vyd. Praha : Portál, 1992. 122 s. ISBN 80-85282-26-7.
- AMBROS, Pavel. *Kam směřuje česká katolická církev. Teologie obnovy*. 1.vyd. Velehrad : Refugium, 1999. 370 s. ISBN 80-86045-38-2.
- AMBROS, Pavel. *Teologicky milovat církev. Vybrané statě z pastorální teologie*. 1.vyd. Velehrad - Olomouc : Refugium, 2003. 459 s. ISBN 80-86715-11-6.
- AMBROS, P. *Pastorální teologie I. Fundamentální pastorální teologie*. Olomouc : Burget, 2000. 129 s. ISBN 8090279821.
- Dokumenty Druhého vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1995. 603 s. ISBN 80-7113-089-3
- DRÁPAL, Dan. *Hledání a jistota*. 3.vyd. Praha : Nakladatelství KMS, 2006. 91 s. ISBN 80-86449-43-2.
- GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti*. 1.vyd. Olomouc : Matice cyrilometodějská s.r.o., 1996, 178 s.
- Jan Pavel II. Apoštolský list *Christifideles laici*. 2.vyd. Praha : Zvon, české katolické nakladatelství, 1996. 129 s. ISBN 80-7113-162-8.
- OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorace v postmoderní společnosti*. 1.vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001. 150 s. ISBN 80-7192-557-8.
- OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorační situace u nás*. 1.vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1996. 102 s. ISBN 80-7192-092-4.
- Plenární sněm katolické církve v ČR. Závěrečný dokument *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007, 123 s. ISBN 978-80-7195-162-9
- RAHNER, Karl. *Teologický slovník*. 1.vyd. Praha : Zvon, 1996, 426 s. ISBN 80-7113-088-5
- VRACOVSKÝ, Jaroslav. *Chaloupky*. 1.vyd. Praha : Portál, 2002. 151 s. ISBN 80-7178-705-1.
- ZOUHAROVÁ, L., ZOUHAR, P. *Kostel sv. Josefa v Senetářově 1971-2011*, 1.vyd. Jedovnice : Římskokatolická farnost Jedovnice, 2011. 68 s.

ČLÁNKY V PERIODIKÁCH

BAJER, Pavel. Duchovní matka farnosti. *Katolický týdeník*, 2000 č.19. Praha :

Katolická týdeník s.r.o., 2000. 12 s. ISSN 0862-5557.

MARTINÁSKOVÁ, Martina. Farní víkend, *Nitka Zpravodaj farnosti Jedovnice a Ostrov u Macochy č.7*, Jedovnice : Římskokatolická farnost, 2007. 12 s.

PAULAS, Jan. Svatá Anežka bděla i nad mou konverzí. *Katolický týdeník*, 2011.

č.46, Příloha Perspektivy. Praha : Katolická týdeník s.r.o., 2011. 12 s. ISSN 0862-5557.

-zd-, Letem světem. *Res Claritatis MONITOR* – publicistický čtrnáctideník č. 21.

Praha : o. s. Tes Claritatis, 2011. 16 s. ISSN: 1214-8458. MK ČR E I 5474.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- Český statistický úřad. *Statistická tab. 7.1 Obyvatelstvo podle náboženské víry* [online]. Praha : 2011,
<http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podletematu&tu=30562&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=>, [cit. 2012-03-31].
- KAPLÁNEK, Michal. *Předávání víry mladé generaci. Teologické texty, 2008, č.4*, [online]. Praha : 2008,
<http://www.teologicketexty.cz/casopis/2008-4/Predavani-viry-mlade-generaci.html>, [cit. 2012-03-31].
- KAPLÁNEK, Michal. *Práce s mládeží jako „evangelizační prostor“.* *Salesiáni Dona Boska*, [online]. Praha : 2007
<http://www.sdb.cz/ke-stazeni/odborne-seminare/>, [cit. 2012-03-31].
- Karmelitánské nakladatelství. *iEncyklopedie.cz* [online]. Praha : 2007
<http://www.iencyklopedie.cz/pastyr/>, [cit. 2012-03-31].
- Královéhradecká diecéze. *Komentář k dlouhodobým cílům pastorace ve farnostech* [online]. Hradec Králové : 2011,
<http://www.bihk.cz/pastorace/diecezni-pastoracni-plan>, [cit. 2012-03-31].
- OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorace v méně obvyklých situacích I. díl* [online]. Praha : Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005,
http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kpt/modules/low/kurz_text.php?id_kap=16&kod_kurzu=kpt_048, [cit. 2012-03-31].
- Papežská rada pro sdělovací prostředky, *Etika ve sdělovacích prostředcích*, [online]. Praha : ČBK, 2000, (Český překlad na stránkách ČBK).
<http://tisk.cirkev.cz/vyhledavani/?query=etika+ve+sd%C4%9Blovac%C3%ADch+prost%C5%99edc%C3%ADch>, [cit. 2012-03-31].
- Sekce pro mládež ČBK, *Pastorační plán sekce pro mládež ČBK*, [online]. Praha: 2002.
<http://tisk.cirkev.cz/vyhledavani/?query=Pl%C3%A1n+pastorace+ml%C3%A1de%C5%BEE&send.x=16&send.y=7>, [cit. 2012-03-31].
- TEREZIE. *Pronásledování křesťanů v dnešní době* [online]. Internetový portál pro katolíky Gloria.tv : 2011,
<http://gloria.tv/?media=214318/>, [cit. 2012-03-31].
- WIRNITZER, Jan. *Hlavní výsledky ze sčítání lidu a srovnání s minulostí* [online]. Praha : Zpravodajský portál iDnes, 15. 12. 2011.
http://zpravy.idnes.cz/prehledne-hlavni-vysledky-ze-scitani-lidu-a-srovnani-s-minulosti-py3-/domaci.aspx?c=A111215_151333_domaci_jw, [cit. 2012-03-31].

SEZNAM PŘÍLOH

Příl. 1: Statistická tab.7.1 Obyvatelstvo podle náboženské víry.....	13
Příl. 2: Výpis událostí za dobu působení P. Vavříčka v jedovnické farnosti...25	
Příl. 3: Duchovní matka farnosti, <i>Katolický týdeník</i>	42
Příl. 4: Mons. František Vavříček, foto.....	42
Příl. 5: Anna Pospíšilová, foto.....	44
Příl. 6: Výuka náboženství v mateřské škole (fotografie).....	46
Příl. 7: Farní víkend (fotografie).....	46
Příl. 8: Dětská pouť (fotografie).....	49
Příl. 9: Zahradní slavnost (fotografie).....	49
Příl. 10 Kočárkonožičkový výlet (fotografie).....	50
Příl. 11: Prázdninový pobyt prarodičů s vnoučaty (fotografie).....	50
Příl. 12: Oslavy Dona Boska (fotografie).....	51
Příl. 13: Dětský karneval (fotografie).....	51
Příl. 14: Tříkrálová sbírka (fotografie).....	52
Příl. 15: Divadélko Sedmikrásek (fotografie).....	52
Příl. 16: Diecézní setkání dívek (fotografie).....	53

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Statistická tab.7.1 Obyvatelstvo podle náboženské víry

Tab. 7.1 Obyvatelstvo podle náboženské víry podle velikostních skupin obcí								
výsledky podle trvalého bydliště							Území:	
Datum sčítání, velikostní skupiny obcí	Obyvatelstvo celkem	v tom podle náboženské víry						
		věřící hlásící se k církvi, náboženské společnosti[1]	z toho			věřící nehlásící se k církvi, náboženské společnosti	bez náboženské víry	
			Církev římskokatolická	Církev československá husitská	Českokobratrská církev evangelická			
3.3.1991	10 302 215	4 523 734	4 021 385	178 036	203 996	.	4 112 864	
1.3.2001	10 230 060	3 288 088	2 740 780	99 103	117 212	.	6 039 991	
26.3.2011[2]	10 562 214	1 467 438	1 083 899	39 276	51 936	707 649	3 612 804	
Přírůstek (úbytek) mezi sčítáními								
1991 - 2001	absolutně	-72 155	-1 235 646	-1 280 605	-78 933	-86 784	.	1 927 127
	index (v %)	99	73	68	56	57	.	147
2001 - 2011[2]	absolutně	332 154	-1 820 650	-1 656 881	-59 827	-65 276	.	-2 427 187
	index (v %)	103	45	40	40	44	.	60
Údaje podle velikostních skupin obcí								
k 26.3.2011 celkem[2]								
v tom obce	do 199 obyvatel	184 031	35 262	28 847	540	1 434	10 607	50 463
	200 až 499 obyvatel	661 666	108 732	87 322	2 030	3 513	38 291	201 560
	500 až 999 obyvatel	947 538	160 399	128 752	3 002	6 308	57 197	293 629
	1 000 až 1 999 obyvatel	1 019 774	176 647	140 452	2 944	5 798	63 224	315 425
	2 000 až 4 999 obyvatel	1 205 636	194 079	153 494	4 021	5 299	76 539	391 546
	5 000 až 9 999 obyvatel	969 130	135 559	102 410	4 311	3 906	62 960	328 027
	10 000 až 19 999 obyvatel	970 295	116 249	84 377	3 906	4 723	62 480	356 522
	20 000 až 49 999 obyvatel	1 224 337	154 256	106 506	3 976	5 966	84 922	439 480
	50 000 až 99 999 obyvatel	1 048 406	111 771	75 064	3 102	3 733	71 387	401 609
	100 000 a více obyvatel	2 331 401	274 484	176 675	11 444	11 256	180 042	834 543
k 1.3.2001 celkem								
v tom obce	do 199 obyvatel	204 515	90 922	80 964	1 968	3 206	.	93 726
	200 až 499 obyvatel	662 284	267 472	237 293	5 655	8 630	.	332 212
	500 až 999 obyvatel	893 671	357 611	313 381	8 000	13 974	.	452 363
	1 000 až 1 999 obyvatel	910 274	368 389	321 089	7 279	12 406	.	459 322
	2 000 až 4 999 obyvatel	1 118 176	413 749	357 427	9 336	11 539	.	602 443
	5 000 až 9 999 obyvatel	898 605	288 604	245 934	9 307	8 828	.	526 554
	10 000 až 19 999 obyvatel	965 260	266 634	219 322	10 269	10 963	.	616 369
	20 000 až 49 999 obyvatel	1 215 968	356 411	282 995	9 464	13 313	.	754 190
	50 000 až 99 999 obyvatel	1 230 560	299 242	237 360	9 219	9 748	.	829 602
	100 000 a více obyvatel	2 130 747	579 054	445 015	28 606	24 605	.	1 373 210
[1]	v roce 1991 a 2001 včetně věřících nehlásících se ke konkrétní církvi							
[2]	předběžné výsledky							
Zdroj:	© Český statistický úřad, Veřejná databáze			vygenerováno 26.03.2012 23:11				

Příloha č. 2

Stručný výpis událostí za dobu působení P. Vavříčka v jedovnické farnosti (vypsáno z farní kroniky)

1947 - v červnu 1947 nastoupil jako farář František Vavříček, narozený 25.10.1913 ve Čtyřech Dvorech farnost Prosetín, dřívější farář v Krásném u Poličky.

Provedení generální opravy fary (omítky, podlahy, okna, okapy a vodovod). Opravu vedl stavitel pan Trojáček z Rudice.

V Kotvrdovicích byla pořízena a posvěcena nová křížová cesta.

1948 - z obavy spadnutí bylo provedeno nastavení věže o 4 metry na nynějších 36 m. Zřízení kanalizace kolem kostela a odkopání 1 m hlíny po horní straně kostela z důvodu vlhka v kostele. Bylo odvezeno 350 koňských fůr. Byly pořízeny dubové zpodělnice a nábytek do sakristie.

1952 - vymalování kostela a pořízení nových varhan. Opravení křížové cesty – tyrolská práce z alpské kosodřeviny.

1954 - pokrytí kostela novou krytinou a pořízení topných těles do lavic.

1956 - vyrovnání terénu před kostelem (150 t materiálu) a položení drobných žulových kostek. Pořízení hřbitovních bran. Toho roku hřbitov přechází do správy MNV v Jedovnicích.

11. 5. 1956 zemřel v Rudici ve věku 45 roků P. Jiří Klíma, kooperátor v Karlových Varech.

1957 - pořízení nových věžních hodin s elektr. natahováním. Nová omítka na celý kostel, nové okapy a jejich svedení do kanalizace. Všechny dělníky, kteří pracovali na kostele, jsme stravovali na faře z vlastních prostředků našeho hospodářství. Během let jsme také kousek po kousku opravili zeď kolem farní zahrady.

1959 – fara se dočkala nové krytiny a komínů – OSP Blansko.

1960 – oprava hřbitovní zdi na straně márnice.

1961 - 1.5.1961 byl do Žďárné přeložen P. Josef Zouhar. Působil zde bez 4 měsíců 20 roků.

Od roku 1976, pokud jsou záznamy ve farní kronice, byl ve farnosti vždy kromě faráře kooperátor. Teprve letos po 215 letech zůstal v jedovnické farnosti farář sám.

1962 – primice P. Ladislava Dvořáka, rodáka z Krásenska, kterému byla naše fara druhým domovem.

1963 – bylo přikročeno k úpravě hlavního oltáře podle návrhu mladých pražských umělců (Mikoláš Medek, Jan Koblasa, Karel Nepraš a Josef Istler) a pořízeno nové rampové osvětlení. Nový oltář byl nákladný, ale ukázala se při jeho budování nevšední štedrost farníků, kterou jsme nezakusili při žádné jiné opravě. Všechny práce dělnické i stavění lešení i těžké dlabání pro nové elektrické vedení vykonali farníci zdarma. Zvláště vydatně pomáhal kostelní hospodář Bohumil Grim, dělník v Jedovnicích, a Rudolf Sedlák, dělník v Jedovnicích.

1964 – na Vánoce pořízen nový svatostánek z poměděného hliníku, silně pozlaceného. Znázorňuje dílo Božího vykoupění.

1965 – na Velikonoce dány nové svícny. Jsou cínové, porodiované.

4.7.1965 měl v Jedovnicích svoji druhou primiční mši pražský rodák P. ing. Josef Mixa. Na kněze byl vysvěcen ve svých 39 letech. Ovládá 6 jazyků a často o prázdninách pobýval na naší faře.

1966 – byla zvětšena kaple v Kotvrdovicích a zbourána nepoužívaná zvonice. Také dány nové dveře a okna. Celkový náklad 100 000,-Kč. Architekt Ivan Nosek z Teplíc.

1967 – 2.7.1967 byly posvěceny 2 nové zvony o váze 690 a 370 kg v ceně 120 000 Kč.

1968 – 30.6.1968 primice senetářovského rodáka P. Josefa Zouhara před farou za účasti 8 000 lidí, který se stal od 1.9.1969 kaplanem v Jedovnicích.

Fara dostala novou omítku, nově jsou natřena také okna a dveře. Cena 40 000 Kč.

1969 – začátek stavby nového kostela v Senetářově. Architekt Ludvík Kolek a ing. Otakar Vrabec. Kopání základů a přípravné práce. Vyplaceno 850 000 Kč.

Největší zásluhu na stavbě nového kostela má tesař – důchodce Karel Skoták, Suchdol č. 50. Přesně pracoval podle plánů, kterým rozuměl, a ještě si je propracoval. Denně byl na stavbě a pracoval jen za úhradu cestovného.

Příloha č. 2 pokračování

1970- na kostele v Senetářově odpracováno 11 000 hodin a proplaceno 550 000 Kč.

Ve farním kostele dokončena úprava presbytáře dle nové liturgie. Nový oltář z celistvého kusu rumunského mramoru, ambon a svatostánek. Příspěním P. J. Mixy, arcibiskupského sekretáře v Praze, máme v Senetářově a v Jedovnicích naftová kamna. V srpnu odchází P. J. Zouhar do Moravské Nové Vsi a jako nový kaplan nastupuje P. Josef Ondráček z Blažovic.

1971 – s Boží pomocí jsme dokončili stavbu nové kaple v Senetářově a 11. července jsme měli v nové kapli první bohoslužby, při nichž koncelebrovalo 10 kněží, rodáků ze Senetářova Zbourání staré kaple a přemístění kříže a sochy sv. Josefa.

1972 – v Jedovnicích vykopána jámka na naftu, pořízena nová velká zdvojená okna a těž okna na oratořích. Zasaženo 9 nových dubových dveří.

1973 – nová akumulční kamna 2+2 ve Vilémovicích a Kotvrdovicích.

Jedovnice – izolace Božího hrobu proti vlhkosti.

Kaplan P. Josef Ondráček odchází jako vikář na Petrov a 1.8.1973 nastupuje novosvěcenec P. Jiří Mikulášek z Brna (dědeček pocházel z Lipovce).

1974 - v Jedovnicích dány nové dveře a brána u hlavního vchodu. V kostele odkopána vlhká omítka, vyžděny větrací kanály až nahoru k oknům a kostel byl vymalován. Paní Dytrychová přelila prostřední prasklý zvon /v záruce /. Boční oltáře přizpůsobeny vnitřku kostela, schody na kůr obloženy dřevem a v kostele pořízen rozhlas.

1976 – 4 nová okna v lodi dle návrhu L. Kolka. Zábradlí od oltáře přemístěno na kůr.

1977 – Vilémovice nová dlažba, nový kůr, oltář, ambon a hlavní dveře.

1978 - hospodářské budovy na faře nově pokryty hliníkovým plechem.

22.11.1978 zemřel ve věku 63 roků P. Josef Zouhar děkan ve Zvoli.

1.11.1978 dosavadní kaplan P. J. Mikulášek přeložen do Blanska. Novým kaplanem ustanoven P. Jan Peňáz /nar. 29.6.1951/ ze Slavkovic farnost Jámy.

18. ledna 1978 měla pohřeb matka naší hospodyně Anna Pospíšilová ve věku 90 let. Byla to matka nás kněží a celé farnosti. Tichá, věrná, pracovitá a dobrá.

1979 – nová elektr. instalace na faře a nové dveře. Do kostela 3 ks akumulčních kamen.

Senetářov – opravena dlažba kolem kostela.

1980 – Kotvrdovice – nová venkovní omítka. Oltář obrácen k lidem, do kaple dán Medkův obraz, nové osvětlení a bylo vymalováno.

1981 – v Jedovnicích položena nová dlažba z rumunského mramoru /170 000 Kč/, opraveny lavice, vyasfaltován dvůr na faře a postavena garáž.

1982 – položeny obkladní desky kolem vnitřku kostela a za nimi zavedeny větrací prostory.

P. Jan Peňáz odchází do Moutnice a na jeho místo od 1.11.1983 nastoupil P. Vojtěch Kodet /nar. 20.5.1956/ z Malého Beranova, farnost Jihlava.

1983 – svěcení nových varhan 28.8.1983 v ceně 375 600 Kč. Prelát L. Horký udělil 1.10. svátost biřmování 110 biřmovancům.

1. 7. 1983 odešel P. V. Kodet za kaplana do Zábrdovic. Na jeho místo nastoupil P. Antonín Špaček /nar. 3.4.1957/ z Tiché u Frenštátu.

1984 opravena omítka na celém kostele, nové okapy, nová vazba a krytina nad Božím hrobem. Koupeno 6 kubíků dubových fošen na nové lavice a 1 sada trubkového lešení bez podlážek. Senetářov – pořízen reliéf sv. Josefa od L. Kolka a dána nová socha gotické Madony od ak. malíře Sysla.

1985 – Jedovnice – 24. 8. 1985 oslavy 200 let posvěcení farního kostela za účasti 20 kněží a preláta L. Horkého.

Vymalována sakristie a vchod do kostela, nové schodiště.

Rudice – oprava kaple, nová střecha, okapy, upraven vnitřek /oltář/.

1987 - Jedovnice – oprava kříže u kostela, 2 nové komíny na faře, zakoupeno 6,6 kubíků fošen na lavice.

Kotvrdovice – vymalování kaple, mozaika kolem obrazu, nový svatostánek a osvětlení.

1. 8. 1987 - kaplan P. Antonín Špaček je přeložen do Drnovic u Vyškova. Na jeho místo nastupuje P. Josef Chyba /nar. 26.1.1960/ z Brna.

Příloha č. 2 pokračování

1988 – Na faře nová omítka hospodářských budov, nové zdi po obou stranách fary, zábradlí kolem schodů ke kostelu.

Vilémovice – nová křížová cesta od Sabiny Kratochvílové, nový zvon se zvoněním a oprava věže.

1989 – v červenci místo kaplana J. Chyby, který je přeložen do Dyjákovic, přichází P. Václav Trmač /nar. 15.3.1959/ z Tišnova.

12.11.1989 se kanonizace sv. Anežky v Římě zúčastnil 1 náš farník František Zouhar.

1990 – Senetářov – přemístění sochy sv. Josefa.

V srpnu místo kaplana V. Trmače přišel P. Jiří Hasoň /nar. 26.5.1961/ z Lužice.

1991- Senetářově 7. 7. 1991 posvětil biskup V. Cikrle nové varhany /240 000 Kč/ od firmy Žloudek – Kubát. Zavedení plynu do kostela.

V září odešel P. J. Hasoň do nové Slatiny a přichází na jeho místo P. Pavel Koutník /nar. 23.7.1965/ z Brna Králova Pole.

1992 – plynofikace kostela. Kaplan Pavel Koutník je od 1.9. přeložen do Brna /u Tomáše/ a zde ho vystřídal P. Petr Havlát z Vranova u Brna.

1993 – kolem stavby kaple v Rudici se všechno vleče a lidi ztrácejí trpělivost. Ani se jim nedivíme.

25.10 oslavil otec František Vavříček 80 narozeniny.

1994 – o prázdninách v důsledku ucpané kanalizace došlo k vytopení kostela. Voda ze hřbitova tam vnikla Božím hrobem. Všude v kostele bylo plno bláta, museli se odklidit lavice a sušit koberce.

1995 – **25.1 1995** - v den svátku sv. apoštola Pavla, jednoho z patronů našeho kostela, byl Pánem tohoto světa povolán na Věčnost náš duchovní správce Mons. P. František Vavříček, který v naší farnosti působil celých 47 roků.

Srdce milujícího pana faráře se zastavilo a duše otce Františka odešla ke svému Stvořiteli. S velkou bolestí v srdci a hlubokým pohnutím přijali všichni farníci zprávu o jeho skonu. Odešel v pozeňnaných, žel Bohu, nedožitych 82 létech plodného duchovního života. Tento lidmi milovaný kněz, celým svým životem prokazoval význam a účinnost tří vzácných lidských vlastností, které my ostatní tak často postrádáme, a sice význam a účinnost víry, pokory a lásky. Pro svůj životní optimismus, trpělivost, odvahu a pro svou neúnavnou práci věnovanou lidem, farnosti i církvi zůstane otec František zapsán zlatým písmem v srdcích všech farníků i občanů Jedovnic. Nelze nevzpomenout na jeho tvořivé úsilí při stavbě kaple sv. Josefa v Senetářově, generální opravě farního kostela sv. Petra a Pavla i ostatních kaplí farnosti, za což mu patří náš velký a upřímný dík. Mnozí se ptají, kde tento skromný kněz čerpal sílu? Ano, byla to jeho velká víra v Boží pomoc a láska k lidem, která mu pomáhala překonat všechna úskalí denního života. Jeho milý, upřímný úsměv a vlídné slovo byly balzámem pro naše srdce. Velké Pán Bůh zaplat' také jeho farní hospodyni Anně Pospíšilové, která byla jeho dlouholetou oporou a poradkyní. Poděkování patří i všem kněžím, kteří zde působili a také všem farníkům, kteří jakýmkoliv způsobem pomáhali Otci Františkovi v jeho pozeňnaném díle.

2005 – **15. dubna opouští jedovnickou faru farní hospodyňka Anna Pospíšilová.**

Vzhledem ke svým zdravotním potížím bude přebývat v Domově sv. Alžběta v Žernůvce u Tišnova, kde má zajištěnu veškerou péči. Pan Bůh zaplat' za všechno co pro nás a pro naši farnost za 57 roků obětavé služby udělala a u Boha vyprosila. V kostele nám ji bude připomínat pozlacené věčné světlo, které nechala pozlatit z peněz utržených za prodej svých pozemků ve svém rodišti v Telecím u Poličky.

2011 - 25. září v neděli v den Kristova vzkříšení, tři měsíce po dovršení 90. let svého života, zasvěceného Bohu i lidem, přešla z tohoto světa na věčnost Anna Pospíšilová, dlouholeté farní hospodyně. Pohřeb se konal v neděli 2 října v 15 hod za účasti většiny bývalých kaplanů a farníků.

Příloha č. 3 pokračování Katolický týdeník - opis

Duchovní matka farnosti

Popovídat si a svěřit se s tím, kde bota života tlačí, chodí hodně mladých lidí za Annou Pospíšilovou, farní hospodyní v Jedovnicích nedaleko Brna, kde žije už přes padesát let. "Já je mám ráda a oni to vědí, proto se svěřují. Spíše přicházejí pro radu kluci, ale děvčata také," říká hospodyně, která do povídání o svém životě často přidává upřímný smích. "Hospodyňka má tak živou víru, že se s tím málokdy setkáte. Jako se říká, že farnost má v podobě kněze duchovního otce, tak v Jedovnicích máme i duchovní matku. Mladí dostávají všestranné rady," říká na adresu Anny Pospíšilové maminka současného jedovnického faráře Václava Trmače. Nezažívala jsem pocit, že něco opouštím. Snem dnes devětasemdesátileté ženy bylo stát se řeholnicí. V jimramovském klášteře školských sester Notre Dame pobývala během zimy v letech před druhou světovou válkou. "Jenomže mi v sedmnácti letech umřel tatínek a maminka byla také nemocná. Nešlo maminku nechat a jít se modlit. Sestra představená mi tehdy řekla: Víím, že to myslíte dobře, ale jste příliš samostatná, a my vyžadujeme poslušnost, a to by vám asi nevyhovovalo. Vždyt' můžete jít někam na faru a maminku si vzít s sebou. Tam můžete být Pánubohu platná třeba ještě víc. Neměla jsem povolání k rodinnému životu, nelákalo mě to, až jsem se za to styděla. To by byl chudák mužský," líčí se smíchem rodačka z Telecího u Poličky. A tak se stalo, že odešla v roce 1947 do Jedovnic za paterem Vavříčkem, s nímž se znala z doby, kdy v Teleci administroval. Když přišla jako mladá dívka na malé městečko vést domácnost knězi, dívali se na ni někteří místní podezřívavě, vyslechla si i množství narážek. Přejít do nového prostředí však označuje za nenáročný. "Řekla jsem Bohu: Zaříd' můj život, jak chceš, ale ať se Ti mohu motat pod nohama. Jen jsem měla strach, abych něco neudělala špatně. Nezažívala jsem pocit, že něco opouštím," tvrdí A. Pospíšilová. S kněžími vždy vycházela dobře. V padesátých letech musel pan farář často kvůli vyšetřování různých událostí na Místní národní výbor, do Blanska i do Brna. Když nastala taková situace, kaplan se šel do kostela modlit a hospodyně s maminkou na faře odříkávaly růženec a čekaly, až se farář vrátí. Do éry komunistického režimu, který si vytkl za cíl zlikvidovat křesťanství, patří perlička se žňovou hlídkou. Ta dohlížela na to, aby nedošlo ke vznícení či zapálení úrody. "Jednou pozdě večer jsem šla do kostela. Další den zvonila na faru hlídka. Ptali se mě, co jsem dělala o půl jedenácté večer v kostele. Odpověděla jsem: Modlila se za vás, a protože vy se nemodlíte, trvá modlitba tak dlouho. Půl hodiny na mě křičeli, a já pořád odpovídala totéž," směje se při vyprávění dávného zážitku. "Pana faráře Vavříčka, který zemřel před pěti lety, jsem si velmi vážila. Na konci života, i po mozkové příhodě, byl pořád šťastný, usmíval se. Kaplani zase měli moc rádi mou maminku, která tu se mnou prožila jedenatřicet let," vzpomíná. Na faře prý nikdy nezažili ponorkovou nemoc. Maminka jí kladla na srdce, aby se nehádala. Ve zlosti totiž nikdo nic rozumného neřekl. "Přijala jsem to za své. Když vás jednáni druhého člověka napění, je dobré zmlknout, nechat to odležet a vrátit se k tomu až v klidu," svěruje se hospodyně, kterou ovlivnil i postoj maminky k obtížné práci: "Nesmíš si říkat, to musím udělat?, ale, To smím udělat? To už má jiný zvuk," radila. Návštěva je vždy přednější. Dříve vstávala každý den i ve čtyři hodiny, dnes o půl šesté. V minulosti bylo na faře hospodářství, o které se musela starat. Hlavně v létě zabírala plno času práce na farní zahradě. "Na jedné straně skončíte s okopáváním, a na druhé straně můžete znovu začít. Na hřbitově jsme zase opatrovali kněžské hroby," říká A. Pospíšilová. Každý den nese něco jiného. "Musíte dělat, co je potřeba. Přijde někdo, tak se mu musíte věnovat. Pokud si potřebuje postěžovat, snažím se ho vyslechnout, nepřerušovat a milým slovem potěšit. Stává se, že si řeknu: Dnes budu dělat to či ono, a přijde návštěva. Nikdy mi to nevadilo. Když někdo přijde, je mi přednější. " I za totality jezdilo mnoho lidí na jedovnickou faru. V současnosti po nedělní mši obsadí farní kuchyni omladina, pro kterou se napečou koláče. "Dokud se drží fary mladí lidé, je to dobré. Chodí třeba i vnuci prvních ministrantů a celé rodiny. Fara je pořád živá," poznamenává A. Pospíšilová, která s představou, že místo farní hospodyně je pouze v kuchyni, zásadně nesouhlasí. Vaření pokládá za méně důležité. Práce bylo vždycky dost, proto se na stravování nekladl velký důraz. Za nejčastější pokrm, který vařila, označuje obyčejné brambory na cibulce a mléko. Ted' už hospodyni vzhledem k vysokému věku nohy tolik neslouží, a tak s přípravou jídla pomohou mladší. Podle slov A. Pospíšilové by ženě, která se chce stát farní hospodyní, mělo záležet na tom, zda lidé znají Boha a žijí dobrý život. "Apoštolát a láska spolu souvisejí. Pokud by chtěla sloužit jen knězi a nerozšířila zájem na celou farnost, to by jí k radosti nestačilo," domnívá se. Hospodyni leží na srdci i budoucí život jedovnických ministrantů. Zažívá velkou radost, když si vyberou dobré děvče, založí fungující rodinu. Na osobním příběhu svého života by Anna Pospíšilová nic nezměnila. Sama říká, že nemá špatnou vzpomínku. I když byla nějaká obtíž, námaha, strach za totalitu, vše bylo k dobrému. "Připadá mi, že i když budu děkovat do konce života, že stejně dost nepoděkuji."

PAVEL BAJER

Příloha č.4 Mons.František Vavříček

Příloha č. 5 Anna Pospíšilová

Příloha č. 6 Výuka náboženství v mateřské škole

Příloha č. 7 Farní víkend

Příloha č. 8 Dětská pout'

Příloha č. 9 Zahradní slavnost

Příloha č. 10 Kočárkonožičkový výlet

Příloha č. 11 Prázdninový pobyt prarodičů s vnoučaty

Příloha č. 12 Oslavy Dona Boska - Boskiáda

Příloha č. 13 Dětský karneval

Příloha č. 14 Tříkrálová sbírka

Příloha č. 15 Divadélko Sedmikrásek

Příloha č. 16 Diecézní setkání dívek

